

III

(Λοιπές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΖΕΣ αριθ. 161/22/COL

της 6ης Ιουλίου 2022

σχετικά με την ενίσχυση για την υποδομή οδικού φωτισμού στο Bergen (Νορβηγία) [2023/101]

Η ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΖΕΣ (ΣΤΟ ΕΞΗΣ: ΕΑΕ),

Έχοντας υπόψη:

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (στο εξής: συμφωνία για τον ΕΟΧ), και ιδίως τα άρθρα 61 και 62,

το πρωτόκολλο 26 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ,

τη συμφωνία μεταξύ των κρατών της ΕΖΕΣ για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου (στο εξής: συμφωνία περί Εποπτείας και Δικαστηρίου), και ιδίως το άρθρο 24,

το πρωτόκολλο 3 της συμφωνίας περί Εποπτείας και Δικαστηρίου (στο εξής: πρωτόκολλο 3), και ιδίως το άρθρο 7 παράγραφος 5 και άρθρο 14 του μέρους II, και

αφού κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους ⁽¹⁾ και αφού έλαβε υπόψη τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1.1. Η ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

- (1) Με επιστολή της 11ης Μαΐου 2017, η Nelfo (στο εξής: καταγγέλλουσα) κατήγγειλε εικαζόμενη κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε από τον δήμο του Bergen (στο εξής: Δήμος) για τον οδικό φωτισμό κατά μήκος των δημοτικών οδών. Η Nelfo είναι τομεακή ομοσπονδία εντός της συνομοσπονδίας νορβηγικών επιχειρήσεων (στο εξής: ΝΗΟ). Περιλαμβάνει εταιρείες ηλεκτρισμού, πληροφορικής, ηλεκτρονικών επικοινωνιών, φορείς ολοκλήρωσης συστημάτων και εταιρείες ανελκυστήρων στη Νορβηγία ⁽²⁾.
- (2) Ο εικαζόμενος δικαιούχος της ενίσχυσης είναι η BKK AS, η οποία ενεργεί μέσω διαφόρων θυγατρικών ⁽³⁾. Στη συνέχεια, η BKK AS και οι θυγατρικές της θα αναφέρονται από κοινού στο εξής: όμιλος BKK.

⁽¹⁾ ¹ Απόφαση αριθ. 27/19/COL, της 16ης Απριλίου 2019, για την κίνηση επίσημης διαδικασίας έρευνας σχετικά με πιθανή κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε σε σχέση με τον οδικό φωτισμό στο Bergen (ΕΕ C 197 της 13.6.2019, σ. 25), και συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 46 της 13.6.2019, σ. 1.

⁽²⁾ Κατά τον χρόνο έκδοσης της παρούσας απόφασης, οι πληροφορίες σχετικά με τη Nelfo ήταν διαθέσιμες μέσω του ακόλουθου συνδέσμου: <https://www.nho.no/en/english/nho-sectoral-federations/>.

⁽³⁾ Έγγραφο αριθ. 855990, με συνημμένα τα έγγραφα αριθ. 855997, 855996, 855995, 858823, 858813, 858821 και 855991. Σύμφωνα με δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες από τον ιστότοπο www.proff.no, η επωνυμία της BKK AS άλλαξε πρόσφατα σε Eniny AS. Λαμβανομένης υπόψη της σχετικής χρονικής περιόδου και της ανάγκης να διασφαλιστεί η συνοχή με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η επωνυμία BKK AS χρησιμοποιείται στην παρούσα απόφαση. Οι υπόλοιπες αναφερόμενες επωνυμίες εταιρειών είναι αυτές που χρησιμοποιούνται στην καταγγελία και στις παρατηρήσεις που υπέβαλαν οι νορβηγικές αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη.

1.2. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- (3) Με επιστολή της 1ης Ιουνίου 2017 ⁽⁴⁾, η ΕΑΕ διαβίβασε την καταγγελία στις νορβηγικές αρχές. Με επιστολές της 27ης Ιουνίου 2017 και της 5ης Ιουλίου 2017 ⁽⁵⁾, οι νορβηγικές αρχές υπέβαλαν παρατηρήσεις.
- (4) Με ηλεκτρονικό μήνυμα της 7ης Σεπτεμβρίου 2017, η ΕΑΕ κάλεσε τις νορβηγικές αρχές να παράσχουν περαιτέρω πληροφορίες ⁽⁶⁾. Οι νορβηγικές αρχές απάντησαν με ηλεκτρονικά μηνύματα της 8ης Σεπτεμβρίου 2017 ⁽⁷⁾ και της 12ης Σεπτεμβρίου 2017 ⁽⁸⁾.
- (5) Στις 11 Ιουλίου 2018 η ΕΑΕ απέστειλε αίτημα παροχής συμπληρωματικών πληροφοριών ⁽⁹⁾. Στις 17 Αυγούστου 2018 πραγματοποιήθηκε βιντεοδιάσκεψη. Στις 28 Φεβρουαρίου 2019, οι νορβηγικές αρχές διαβίβασαν, με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, περισσότερες πληροφορίες ⁽¹⁰⁾.

1.3. Η ΕΠΙΣΗΜΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

- (6) Βάσει της απόφασης αριθ. 027/19/COL (στο εξής: απόφαση κίνησης της διαδικασίας), η ΕΑΕ κίνησε την επίσημη διαδικασία έρευνας ⁽¹¹⁾. Στο εν λόγω στάδιο, η ΕΑΕ είχε σχηματίσει την προκαταρκτική άποψη ότι τρία μέτρα, τα οποία προσδιορίστηκαν στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας ως μέτρα α), β) και γ), φαινόταν να συνιστούν κρατική ενίσχυση. Επιπλέον, η ΕΑΕ εξέφρασε αμφιβολίες ως προς το συμβιβασμό αυτής της πιθανής κρατικής ενίσχυσης με τη λειτουργία της συμφωνίας για τον ΕΟΧ. Τα τρία μέτρα περιγράφονται στο τμήμα 2 κατωτέρω.
- (7) Οι νορβηγικές αρχές κλήθηκαν να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας έως τις 20 Μαΐου 2019. Κατόπιν αιτήματος, η ΕΑΕ παρέτεινε την προθεσμία έως τις 5 Ιουνίου 2019 ⁽¹²⁾.
- (8) Με επιστολή της 5ης Ιουνίου 2019, η ΕΑΕ έλαβε κοινές παρατηρήσεις από την BKK AS και τη Veilys AS (στο εξής: BKK-Veilys) ⁽¹³⁾. Με επιστολή της 6ης Αυγούστου 2019, οι νορβηγικές αρχές κλήθηκαν να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με τις εν λόγω παρατηρήσεις έως τις 6 Σεπτεμβρίου 2019 ⁽¹⁴⁾.
- (9) Οι νορβηγικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας την 5η Απριλίου 2020 ⁽¹⁵⁾. Οι παρατηρήσεις διατυπώνονται σε δύο επιστολές του Δήμου, με ημερομηνία 10 Μαΐου 2019 ⁽¹⁶⁾ και 3 Απριλίου 2020 αντίστοιχα ⁽¹⁷⁾.
- (10) Η ΕΑΕ απέστειλε πρόσθετο αίτημα παροχής πληροφοριών στις νορβηγικές αρχές στις 5 Φεβρουαρίου 2021 ⁽¹⁸⁾. Οι νορβηγικές αρχές υπέβαλαν την απάντησή τους σχετικά με το αίτημα αυτό την 12η Απριλίου 2021 ⁽¹⁹⁾.

⁽⁴⁾ Έγγραφο αριθ. 858239.

⁽⁵⁾ Έγγραφα αριθ. 863097, 863099, 864432 και 864434.

⁽⁶⁾ Έγγραφο αριθ. 872926.

⁽⁷⁾ Ό.π.

⁽⁸⁾ Έγγραφο αριθ. 873252.

⁽⁹⁾ Έγγραφο αριθ. 923689.

⁽¹⁰⁾ Έγγραφο αριθ. 1058456.

⁽¹¹⁾ Η έξαρση της νόσου COVID-19 και ο σχετικός έκτακτος φόρτος εργασίας όσον αφορά τις περιπτώσεις κοινοποίησης επηρέασαν τον χειρισμό της παρούσας καταγγελίας.

⁽¹²⁾ Έγγραφο αριθ. 1070238.

⁽¹³⁾ Έγγραφο αριθ. 1073541, συμπεριλαμβανομένων των συνημμένων εγγράφων που κατατέθηκαν ως έγγραφα αριθ. 1073542 και 1073543.

⁽¹⁴⁾ Έγγραφο αριθ. 1082647.

⁽¹⁵⁾ Έγγραφο αριθ. 1126799.

⁽¹⁶⁾ Έγγραφο αριθ. 1126803.

⁽¹⁷⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801.

⁽¹⁸⁾ Έγγραφο αριθ. 1178400.

⁽¹⁹⁾ Οι νορβηγικές αρχές απάντησαν με ηλεκτρονικό μήνυμα της 12ης Απριλίου 2021, το οποίο κατατέθηκε ως έγγραφο αριθ. 1202143. Η συνοδευτική επιστολή με τα συνημμένα έγγραφα κατατίθενται ως έγγραφα αριθ. 1194243, 1194249, 1194179, 1194189, 1194181, 1194183, 1194199, 1194185, 1194187, 1194217, 1194191, 1194193, 1194197, 1194195, 1194255, 1194253, 1194205, 1194201, 1194203, 1194209, 1194211, 1194213, 1194223, 1194215, 1194229, 1194219, 1194221, 1194225, 1194233, 1194227, 1194235, 1194231, 1194239, 1194251, 1194237, 1194245, 1194241 και 1194247.

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

2.1. ΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ

- (11) Οι υποδομές οδικού φωτισμού κατά μήκος των δημοτικών οδών ανήκαν ανέκαθεν σε μια δημοτική μονάδα με την ονομασία Bergen Lysverker. Ωστόσο, το 1996 η Bergen Lysverker, συμπεριλαμβανομένων των περιουσιακών στοιχείων της, εξαγοράστηκε από την BKK DA. Την εποχή εκείνη, η εν λόγω εταιρεία ανήκε σε διάφορους δήμους, με πλειοψηφικό μέτοχο τον Δήμο.
- (12) Η BKK DA αργότερα αναδιοργανώθηκε σε BKK AS ⁽²⁰⁾. Σύμφωνα με τις δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες, ο Δήμος κατέχει το 37,75 % των μετοχών. Μεταξύ των άλλων μετόχων συγκαταλέγονται η Statkraft Industrial Holding AS και διάφοροι δήμοι ⁽²¹⁾.
- (13) Έκτοτε, διάφορες θυγατρικές της BKK AS κατέχουν και εκμεταλλεύονται την υποδομή οδικού φωτισμού κατά μήκος των δημοτικών οδών στο Bergen. Η υποδομή που ελέγχεται από τον όμιλο BKK ανήκει επί του παρόντος στη Veilys AS. Η εν λόγω εταιρεία έχει επίσης στην κυριότητά της υποδομές οδικού φωτισμού κατά μήκος εθνικών οδών, επαρχιακών οδών και ιδιωτικών οδών.
- (14) Σύμφωνα με τις νορβηγικές αρχές, η Veilys AS δεν έχει ούτε λειτουργήσει ούτε συντηρήσει η ίδια την υποδομή οδικού φωτισμού της. Αντ' αυτού, οι δραστηριότητες αυτές εκτελούνται από τη θυγατρική με την επωνυμία BKK EnoTek AS ⁽²²⁾.
- (15) Όπως θα περιγραφεί λεπτομερέστερα στη συνέχεια, η Veilys AS δεν έχει στην κυριότητά της ολόκληρη την υποδομή οδικού φωτισμού κατά μήκος των δημοτικών οδών στο Bergen. Τμήματα αυτής της υποδομής ανήκουν στον Δήμο.

2.2. ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΠΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

- (16) Στην καταγγελία προσδιορίστηκαν δύο εικαζόμενα μέτρα κρατικής ενίσχυσης. Πρώτον, η καταγγέλλουσα υποστήριξε ότι ο Δήμος έχει καταβάλει υπεραντιστάθμιση σε εταιρείες εντός του ομίλου BKK για τη συντήρηση και τη λειτουργία των σωμάτων οδικού φωτισμού κατά μήκος των δημοτικών οδών [μέτρο α)]. Δεύτερον, η καταγγελία αφορούσε τη χρηματοδότηση από τον Δήμο 12 000 νέων φωτιστικών σωμάτων με φωτοδιόδους LED (στο εξής: φωτιστικά σώματα LED) εγκατεστημένων σε υποδομή ιδιοκτησίας της Veilys AS [μέτρο β)] ⁽²³⁾.
- (17) Σύμφωνα με την καταγγέλλουσα, τα μέτρα α) και β) συνιστούν συνεχιζόμενη παραβίαση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, που χρονολογούνται από την 1η Ιανουαρίου 2016. Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 18 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, η ΕΑΕ περιορίζει κατά συνέπεια την αξιολόγηση των μέτρων α) και β) σ' αυτήν την περίοδο.
- (18) Η καταγγέλλουσα θεωρεί ότι αρκετοί προμηθευτές θα ήταν πρόθυμοι να λειτουργήσουν και να συντηρήσουν τα σώματα οδικού φωτισμού για αντιστάθμιση. Σ' αυτήν τη βάση, θεωρεί ότι οι δραστηριότητες συντήρησης και λειτουργίας έχουν οικονομικό χαρακτήρα ⁽²⁴⁾.

⁽²⁰⁾ Έγγραφο αριθ. 863099, σ. 1. Περαιτέρω πληροφορίες περιλαμβάνονται στα σημεία 3 και 4 κατωτέρω σχετικά με τις παρατηρήσεις των νορβηγικών αρχών και των ενδιαφερόμενων μερών.

⁽²¹⁾ Τα στοιχεία προέρχονται από τον ιστότοπο www.proff.no.

⁽²²⁾ Έγγραφο αριθ. 1126803, σ. 1 και έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 1.

⁽²³⁾ Βλέπε παραγράφους 19 και 34 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

⁽²⁴⁾ Έγγραφο αριθ. 855990, σ. 6.

- (19) Στον βαθμό που η αντιστάθμιση αφορά υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος (στο εξής: ΥΓΟΣ), η καταγγέλλουσα υποστηρίζει τα εξής ⁽²⁵⁾: Πρώτον, η ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης δεν μπορεί να αποκλειστεί βάσει των προϋποθέσεων Altmark ⁽²⁶⁾. Δεύτερον, ότι η σχετική αντιστάθμιση υπερβαίνει το ανώτατο όριο των 500 000 EUR για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στο πλαίσιο των ΥΓΟΣ ⁽²⁷⁾. Τρίτον, ότι τα μέτρα δεν πληρούν τις απαιτήσεις της απόφασης ΥΓΟΣ ⁽²⁸⁾.
- (20) Η καταγγέλλουσα εκτιμά ότι η υπεραντιστάθμιση για τη συντήρηση και τη λειτουργία ανέρχεται σε 1,12 εκατ. EUR ετησίως. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς, συγκρίσιμες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών καθόριζαν τιμές περίπου [...] NOK ανά σημείο φωτισμού ετησίως ⁽²⁹⁾.

2.3. ΤΟ ΠΡΟΣΘΕΤΟ ΜΕΤΡΟ ΠΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

- (21) Οι πληρωμές από τον Δήμο περιλαμβάνουν αντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου που σχετίζεται με τις υποδομές οδικού φωτισμού που ανήκουν στη Veilys AS. Αυτό το στοιχείο του μηχανισμού αντιστάθμισης συμπεριλήφθηκε στην επίσημη έρευνα ως μέτρο γ). Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 18 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, η αξιολόγηση του μέτρου γ) δεν περιορίζεται στην περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2016.

3. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΝΟΡΒΗΓΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

3.1. ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

3.1.1. Η σχέση μεταξύ της υποδομής οδικού φωτισμού και του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας

- (22) Οι νορβηγικές αρχές υπογραμμίζουν τη στενή λειτουργική σχέση μεταξύ των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας και των υποδομών που χρησιμοποιούνται για την παροχή οδικού φωτισμού. Τα σώματα οδικού φωτισμού και τα καλώδια σύνδεσης τοποθετούνται συχνά σε στύλους γραμμής κοινής ωφελείας που φέρουν επίσης ηλεκτρικά καλώδια. Ως εκ τούτου, η υποδομή στο Bergen εξυπηρετεί διττό στόχο ⁽³⁰⁾.
- (23) Μέχρι το 1991 δεν υπήρχε διάκριση μεταξύ της λειτουργίας και της συντήρησης των υποδομών για σκοπούς ηλεκτροδότησης και οδικού φωτισμού. Κατά μήκος των δημοτικών οδών, η λειτουργία και η συντήρηση των εν λόγω υποδομών πραγματοποιούνταν είτε από τους δήμους είτε από τοπικές οντότητες που ανήκαν σε δήμους ⁽³¹⁾.
- (24) Ωστόσο, από το 1991, οι αγορές ενέργειας στη Νορβηγία απελευθερώθηκαν εν μέρει. Σε συνδυασμό με αυτό, η εκμετάλλευση των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας ρυθμίστηκε με κανονισμό για τα μονοπώλια ⁽³²⁾.

⁽²⁵⁾ Έγγραφο αριθ. 855990, σ. 7-10.

⁽²⁶⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, σκέψεις 87-93.

⁽²⁷⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Επιτροπής, της 25ης Απριλίου 2012, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 114 της 26.4.2012, σ. 8), που αναφέρεται στο σημείο 1η του παραρτήματος XV της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, βλέπε απόφαση της Μεικτής Επιτροπής αριθ. 225/2012, η οποία δημοσιεύθηκε στην ΕΕ L 81 της 21.3.2013, σ. 27 και στο συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 18 της 21.3.2013, σ. 32, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1923 της Επιτροπής, της 7ης Δεκεμβρίου 2018, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 360/2012 όσον αφορά την περίοδο εφαρμογής του (ΕΕ L 313 της 10.12.2018, σ. 2), βλέπε απόφαση της Μεικτής Επιτροπής αριθ. 266/2019 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί), και κανονισμός (ΕΕ) 2020/1474 της Επιτροπής, της 13ης Οκτωβρίου 2020, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 360/2012 όσον αφορά την παράταση της περιόδου εφαρμογής του και μια χρονικά περιορισμένη παρέκκλιση για τις προβληματικές επιχειρήσεις, ώστε να ληφθεί υπόψη ο αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19 (ΕΕ L 337 της 14.10.2020, σ. 1), βλέπε απόφαση της Μεικτής Επιτροπής αριθ. 68/2021 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί).

⁽²⁸⁾ Απόφαση 2012/21/ΕΕ της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2011, για την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 7 της 11.1.2012, σ. 3), που αναφέρεται στο σημείο 1η του παραρτήματος XV της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, βλέπε απόφαση της Μεικτής Επιτροπής αριθ. 66/2012 που δημοσιεύτηκε στην ΕΕ L 207 της 2.8.2012, σ. 46 και συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 43 της 2.8.2012, σ. 56.

⁽²⁹⁾ Έγγραφο αριθ. 855990, σ. 8.

⁽³⁰⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 3.

⁽³¹⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 3.

⁽³²⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 3.

- (25) Στο πλαίσιο αυτού του ειδικού τομεακού καθεστώτος, οι ιδιοκτήτες υποδομών υποχρεούνται να λειτουργούν τις υποδομές τους. Απαγορεύεται σε άλλες οντότητες να τις επικαλύπτουν. Το κόστος λειτουργίας και συντήρησης καλύπτεται από τιμολόγια (nettleie) που πρέπει να συμμορφώνονται με τη ρυθμιζόμενη απόδοση η οποία καθορίζεται από τη ρυθμιστική αρχή ενέργειας της Νορβηγίας (NVE) ⁽³³⁾.
- (26) Αντίθετα, δεν έχει θεοπιστεί μονοπωλιακή ρύθμιση σε εθνικό επίπεδο για τις υποδομές οδικού φωτισμού. Για τις υποδομές αυτές, το καθεστώς ιδιοκτησίας και οι όροι λειτουργίας εξαρτώνται επομένως από τις τοπικές συνθήκες. Διάφορες οντότητες προσφέρουν υπηρεσίες που σχετίζονται με τη λειτουργία και τη συντήρηση σε εμπορική βάση ⁽³⁴⁾.

3.1.2. Η πώληση της Bergen Lysverker και η ρύθμιση των μελλοντικών προμηθειών

- (27) Στόχος της διαδικασίας το 1996 ήταν να πωλήσει ο Δήμος την Bergen Lysverker, συμπεριλαμβανομένων όλων των περιουσιακών στοιχείων και των δραστηριοτήτων της ⁽³⁵⁾. Τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία και οι δραστηριότητες αφορούσαν, μεταξύ άλλων, την παραγωγή και τη διανομή ηλεκτρικής ενέργειας. Η υποδομή οδικού φωτισμού θεωρήθηκε ήσσονος σημασίας στοιχείο που δεν μπορούσε πρακτικά να διαχωριστεί ⁽³⁶⁾.
- (28) Σε γραπτή περιλήψη του συμβούλου (Rådmannen) στο δημοτικό συμβούλιο του Bergen στο πλαίσιο της προετοιμασίας της απόφασης για την πώληση, επισημάνθηκε εκ νέου ότι είχαν κληθεί να υποβάλουν προσφορά διάφορες δημόσιες επιχειρήσεις. Ο Δήμος είχε επίσης ζητήσει αποτίμηση από την Enskilda Securities ⁽³⁷⁾.
- (29) Η αποτίμηση αυτή λήφθηκε υπόψη σε πρόταση εκπροσώπου στο δημοτικό συμβούλιο του Bergen. Λαμβάνοντας υπόψη τις καθαρές υποχρεώσεις, η αξία της εκτιμήθηκε μεταξύ 2,8 και 3,0 δισεκατ. NOK ⁽³⁸⁾.
- (30) Η υπόθεση ενώπιον του δημοτικού συμβουλίου του Bergen περιλάμβανε επίσης ένα σημείωμα σχετικά με τα αποτελέσματα της συνέργειας. Στο εν λόγω σημείωμα αναφερόταν ότι η πώληση θα είχε διττό σκοπό. Πρώτον, ο Δήμος θα πρέπει να συμβάλει σε μια λειτουργική δομή για την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας στην περιοχή του Bergen. Δεύτερον, η πώληση θα πρέπει να αποδεσμεύσει κεφάλαια για τον Δήμο με βάση την τιμολόγηση στην αγορά ⁽³⁹⁾. Προσδιορίστηκαν επίσης ορισμένες πρόσθετες εκτιμήσεις ⁽⁴⁰⁾.
- (31) Στο άρθρο 6 της συμφωνίας πώλησης μεταξύ του Δήμου και της BKK DA, το τίμημα που έπρεπε να καταβληθεί για την Bergen Lysverker ορίστηκε σε 2,619 δισεκατ. NOK. Το τίμημα αυτό βασίστηκε σε ακαθάριστο τίμημα 3,124 δισεκατ. NOK πριν από την αφαίρεση των οφειλών και των συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων ⁽⁴¹⁾.
- (32) Στο άρθρο 7 στοιχείο γ) της συμφωνίας πώλησης του 1996 περιελάμβανε μηχανισμό που ρυθμίζει την αντιστάθμιση για τη μελλοντική παροχή οδικού φωτισμού και συναφών υπηρεσιών ⁽⁴²⁾. Σύμφωνα με τον εν λόγω μηχανισμό, η BKK DA θα είναι ελεύθερη να λειτουργεί τον οδικό φωτισμό με τους όρους της αγοράς, οι οποίοι θα πρέπει να συνεπάγονται κάλυψη του κόστους συν ένα κόστος κεφαλαίου για το δεσμευμένο κεφάλαιο ίσο με τον συντελεστή απόδοσης που έχει καθορίσει η NVE για τη ρυθμιζόμενη υποδομή δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας ⁽⁴³⁾.
- (33) Η αξία του δικτύου οδικού φωτισμού δεν προσδιορίστηκε χωριστά στη συμφωνία πώλησης. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 6, η BKK DA κίνησε διαδικασία δέουσας επιμέλειας. Στην έκθεση της λογιστικής εταιρείας που χρησιμοποιήθηκε για τον σκοπό αυτόν, η λογιστική αξία του οδικού φωτισμού ορίστηκε σε 55 εκατ. NOK ⁽⁴⁴⁾.

⁽³³⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 3.

⁽³⁴⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 3.

⁽³⁵⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 2.

⁽³⁶⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 4.

⁽³⁷⁾ Έγγραφο αριθ. 1194189, σ. 2 (με αριθμημένη σελίδα 1372).

⁽³⁸⁾ Έγγραφο αριθ. 1194189, σ. 2-3 (με αριθμημένη σελίδα 1372 και 1373).

⁽³⁹⁾ Έγγραφο αριθ. 1194189, σ. 5 (με αριθμημένη σελίδα 1375).

⁽⁴⁰⁾ Έγγραφο αριθ. 1194189, σ. 5 και 7 (με αριθμημένη σελίδα 1375 και 1376).

⁽⁴¹⁾ Έγγραφο αριθ. 1194179.

⁽⁴²⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249.

⁽⁴³⁾ Έγγραφο αριθ. 1194179. Το τίμημα έχει ως εξής στην αρχική νορβηγική διατύπωση: «[...] kjøperen står fritt til å avtale på markedsmessige betingelser drift av veilys som skal innebære kostnadsdekning + NVE rente for den kapital som er bundet.».

⁽⁴⁴⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 3-4 και αριθ. 1194183.

3.1.3. Οι μεταγενέστερες συμβάσεις μεταξύ του Δήμου και των εταιρειών του ομίλου BKK

- (34) Οι νορβηγικές αρχές έχουν συνάψει συμβάσεις που ρυθμίζουν την παροχή οδικού φωτισμού και συναφών υπηρεσιών κατά μήκος των δημοτικών οδών στο Bergen από το 2012. Η διάρκεια των συμβάσεων ήταν συνήθως διετής, με δυνατότητα παράτασης ενός έτους ⁽⁴⁵⁾.
- (35) Η σύμβαση για τα έτη 2012 έως 2014 συνάφθηκε με την εταιρεία BKK Nett AS. Αρχικά περιλάμβανε 18 228 σημεία φωτισμού. Απ' αυτά, τα 16 082 ελέγχονταν από τον όμιλο BKK, ενώ τα 2 146 ανήκαν στον Δήμο. Ωστόσο, ο αριθμός των σημείων φωτισμού προβλεπόταν να αλλάξει κατά τη διάρκεια της σύμβασης ⁽⁴⁶⁾.
- (36) Η ρύθμιση της αντιστάθμισης καθορίζεται στο άρθρο 7 και στο παράρτημα Α της σύμβασης. Η τιμή για τη συντήρηση και τη λειτουργία ορίστηκε σε [...] NOK, χωρίς ΦΠΑ, ανά σημείο φωτισμού ετησίως. Ως εκ τούτου, η συνολική ετήσια αντιστάθμιση για τη συντήρηση και τη λειτουργία των 18 228 υπαρχόντων σημείων φωτισμού ανέρχεται σε [...] NOK ⁽⁴⁷⁾.
- (37) Η αντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου προβλεπόταν σε [...] NOK, χωρίς ΦΠΑ, ανά σημείο φωτισμού ετησίως. Δεδομένου ότι το στοιχείο αυτό κάλυπτε μόνο τα σημεία φωτισμού που ελέγχονται από τον όμιλο BKK, προέκυψε ετήσια αντιστάθμιση ύψους [...] NOK γι' αυτά τα 16 082 υπάρχοντα σημεία φωτισμού ⁽⁴⁸⁾.
- (38) Η σύμβαση για την περίοδο 2015-2017 συνάφθηκε επίσης με την BKK Nett AS. Κατά την έναρξή της, περιλάμβανε 18 407 σημεία φωτισμού. Απ' αυτά, τα 16 058 ελέγχονταν από τον όμιλο BKK, ενώ τα 2 349 ανήκαν στον Δήμο ⁽⁴⁹⁾.
- (39) Σύμφωνα με την ίδια δομή με την προηγούμενη σύμβαση, η αντιστάθμιση καθορίστηκε στο άρθρο 7 και στο παράρτημα Α της σύμβασης. Η τιμή για τη συντήρηση και τη λειτουργία ορίστηκε σε [...] NOK, χωρίς ΦΠΑ, ανά σημείο φωτισμού ετησίως. Ως εκ τούτου, με βάση τον αριθμό των υπαρχόντων σημείων φωτισμού που αντιστοιχούσε σε 18 407, η ετήσια αντιστάθμιση για τη συντήρηση και τη λειτουργία ανήλθε σε [...] NOK ⁽⁵⁰⁾.
- (40) Η αντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου καθορίστηκε στο ίδιο επίπεδο μονάδας, [...] NOK χωρίς ΦΠΑ, όπως και στην προηγούμενη σύμβαση (βλέπε αιτιολογική σκέψη (37)). Με βάση τον όμιλο BKK που κατέχει 16 058 υπάρχοντα σημεία φωτισμού, η ετήσια αντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου υπολογίστηκε κατά συνέπεια σε [...] NOK ⁽⁵¹⁾.
- (41) Για την περίοδο από το 2018 και μετά, η υφιστάμενη σύμβαση παρατάθηκε. Σύμφωνα με την επιστολή του Δήμου της 19ης Ιουνίου 2017, η σύμβαση παρατάθηκε αρχικά έως την 1η Ιουλίου 2018. Ο Δήμος επισήμανε σχετικά ότι, λόγω αλλαγής στη δομή της εταιρείας, η παραταθείσα σύμβαση θα έπρεπε να συναφθεί με την BKK EnoTek AS ⁽⁵²⁾.
- (42) Στη συνέχεια, η σύμβαση παρατάθηκε έως την 1η Ιανουαρίου 2019. Στο πλαίσιο αυτό, ο Δήμος αναφέρθηκε σε μια υπό εξέλιξη διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας εργαζόταν για την απόκτηση σωμάτων οδικού φωτισμού που ανήκαν στον όμιλο BKK ⁽⁵³⁾.
- (43) Σε επιστολή σχετικά με την παράταση, ο όμιλος BKK εξήγησε ότι η υποδομή οδικού φωτισμού είχε μεταβιβαστεί στη θυγατρική του εταιρεία Veilys AS. Σ' αυτήν τη βάση, ο Δήμος θα λάβει δύο επιβεβαιώσεις σχετικά με την παράταση. Η πρώτη επιβεβαίωση θα προέρχεται από τη Veilys AS και θα αφορά τα σώματα οδικού φωτισμού που ανήκουν στην εν λόγω εταιρεία. Η δεύτερη επιβεβαίωση θα αποσταλεί από την BKK EnoTek AS για τις υπηρεσίες που παρέχει σε σχέση με τα σώματα οδικού φωτισμού που ανήκουν στον Δήμο ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁴⁵⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 6.

⁽⁴⁶⁾ Έγγραφο αριθ. 1194253, σ. 1-5.

⁽⁴⁷⁾ Έγγραφο αριθ. 1194253.

⁽⁴⁸⁾ Έγγραφο αριθ. 1194253.

⁽⁴⁹⁾ Έγγραφο αριθ. 1194205, σ. 1-5.

⁽⁵⁰⁾ Αντίγραφο της σύμβασης υποβλήθηκε στην ΕΑΕ στις 28 Φεβρουαρίου 2019. Κατατέθηκε ως έγγραφο αριθ. 1058456.

⁽⁵¹⁾ Έγγραφο αριθ. 1058456.

⁽⁵²⁾ Έγγραφο αριθ. 1194203.

⁽⁵³⁾ Έγγραφο αριθ. 1194209.

⁽⁵⁴⁾ Έγγραφο αριθ. 1194211.

- (44) Στις 20 Δεκεμβρίου 2018 η σύμβαση παρατάθηκε με τους ίδιους όρους έως την 1η Ιανουαρίου 2020. Αυτό έγινε σε συνδυασμό με την παράταση συμφωνίας πρόθεσης σχετικά με την πιθανή εξαγορά από τον Δήμο της υποδομής οδικού φωτισμού που ανήκει στην Veilys AS ⁽⁵⁵⁾.
- (45) Τέλος, οι νορβηγικές αρχές υπέβαλαν μη υπογεγραμμένη δεύτερη παράταση της συμφωνίας πρόθεσης. Σύμφωνα με το έγγραφο αυτό, η σύμβαση παρατάθηκε για άλλη μια φορά με τους ίδιους όρους. Με βάση τις υποβληθείσες πληροφορίες, η ΕΑΕ θεωρεί ότι η εν λόγω σύμβαση εξακολουθεί να ισχύει ⁽⁵⁶⁾.
- (46) Εκτός από τις συμβάσεις που αφορούν τον οδικό φωτισμό κατά μήκος των δημοτικών οδών, υπάρχουν συμβάσεις που αφορούν: i) τον οδικό φωτισμό κατά μήκος ιδιωτικών οδών ⁽⁵⁷⁾ και ii) τον φωτισμό σε πάρκα και κατά μήκος πεζοδρόμων ⁽⁵⁸⁾. Σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις 19 και 34 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, οι εν λόγω συμβάσεις δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας απόφασης.

3.1.4. Διαδικασία υποβολής προσφορών για ορισμένες δραστηριότητες λειτουργίας και συντήρησης

- (47) Η λειτουργία και η συντήρηση των σωμάτων οδικού φωτισμού και των φωτιστικών σωμάτων LED που ανήκουν στον Δήμο έχει αποτελέσει αντικείμενο διαδικασίας υποβολής προσφορών. Η παροχή υπηρεσιών στο πλαίσιο της εν λόγω σύμβασης άρχισε την 1η Απριλίου 2020 ⁽⁵⁹⁾.
- (48) Σύμφωνα με την πρόσκληση υποβολής προσφορών, η σύμβαση καλύπτει περίπου 3 100 σώματα οδικού φωτισμού που ανήκουν στον Δήμο. Επιπλέον, περιλαμβάνει 12 000 φωτιστικά σώματα LED εγκατεστημένα σε υποδομή ιδιοκτησίας της Veilys AS. Η εν λόγω περιλαμβανόμενη υποδομή προσδιορίστηκε περαιτέρω ως 3 133 φωτιστικά σώματα, 2 254 χαλύβδινοι στύλοι/διατάξεις για καλώδια, 841 ξύλινοι στύλοι, 12 000 φωτιστικά σώματα LED και άγνωστη ποσότητα καλωδίων ⁽⁶⁰⁾.
- (49) Επιπλέον, από την πρόσκληση υποβολής προσφορών προκύπτει ότι η διάρκεια της σύμβασης είναι τετραετής και ότι η εκτιμώμενη αξία της κυμαίνεται μεταξύ 4 και 6 εκατ. NOK ετησίως (χωρίς ΦΠΑ). Η σύμβαση επρόκειτο να ανατεθεί βάσει της ανοικτής διαδικασίας στον προσφέροντα με τη χαμηλότερη τιμή ⁽⁶¹⁾.
- (50) Στο πλαίσιο της διαδικασίας υποβολής προσφορών, υποβλήθηκαν έξι προσφορές ⁽⁶²⁾. Η σύμβαση ανατέθηκε στην BKK EnoTek AS έναντι τιμήματος 10 554 689 NOK. Το τίμημα των άλλων πέντε προσφορών κυμαινόταν από 11 930 826 NOK έως 26 596 947,50 NOK ⁽⁶³⁾.
- (51) Το επίπεδο των υπηρεσιών στο πλαίσιο της σύμβασης που αποτελεί αντικείμενο υποβολής προσφορών είναι γενικά παρόμοιο με εκείνο των συμβάσεων που περιγράφονται στο τμήμα 3.1.3 ανωτέρω. Ωστόσο, σύμφωνα με τις τελευταίες συμβάσεις, οι ευθύνες του προμηθευτή περιλαμβάνουν την αντικατάσταση ελαττωματικού εξοπλισμού. Η υποχρέωση αυτή βαρύνει τον Δήμο στο πλαίσιο της σύμβασης που αποτελεί αντικείμενο υποβολής προσφορών ⁽⁶⁴⁾.

3.1.5. Εξελίξεις στον αριθμό των σωμάτων οδικού φωτισμού

- (52) Οι συμβάσεις μεταξύ του Δήμου και των εταιρειών του ομίλου BKK, που περιγράφονται στο τμήμα 3.1.3 ανωτέρω, προβλέπουν ότι ο αριθμός των σωμάτων οδικού φωτισμού θα αλλάξει με την πάροδο του χρόνου. Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα έγγραφα, οι νορβηγικές αρχές εξήγησαν στην επιστολή της 12ης Απριλίου 2021 ότι ο αριθμός των σωμάτων οδικού φωτισμού που ανήκουν στον Δήμο είχε αυξηθεί σε 4 219. Ο συνολικός αριθμός των σωμάτων οδικού φωτισμού που ανήκουν στη Veilys AS ανερχόταν σε 27 748 εκείνη τη χρονική στιγμή ⁽⁶⁵⁾. Επιπλέον, όπως αναφέρθηκε, ο Δήμος αγόρασε 12 000 φωτιστικά σώματα LED που έχουν εγκατασταθεί σε υποδομές ιδιοκτησίας της Veilys AS ⁽⁶⁶⁾.

⁽⁵⁵⁾ Έγγραφο αριθ. 1194213.

⁽⁵⁶⁾ Έγγραφο αριθ. 1194223.

⁽⁵⁷⁾ Έγγραφο αριθ. 1194201.

⁽⁵⁸⁾ Η σύμβαση αυτή αναφέρεται στην επιστολή που κατατέθηκε ως έγγραφο αριθ. 1194203.

⁽⁵⁹⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 4, και έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 13.

⁽⁶⁰⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 13.

⁽⁶¹⁾ Έγγραφο αριθ. 1194251 στα σημεία 1.6, 2.2 και 8.

⁽⁶²⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 13.

⁽⁶³⁾ Έγγραφο αριθ. 1194231.

⁽⁶⁴⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 14.

⁽⁶⁵⁾ Κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης αυτής, συγκεντρωτικές πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες που παρείχε ο όμιλος BKK ήταν διαθέσιμες στη διεύθυνση: <https://www.eviny.no/vare-tjenester>.

⁽⁶⁶⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 1.

3.1.6. Οι δραστηριότητες εντός του ομίλου ΒΚΚ

- (53) Οι νορβηγικές αρχές παρείχαν επισκόπηση των πληρωμών του Δήμου προς τις εταιρείες του ομίλου ΒΚΚ. Εκτός από τις πληρωμές στο πλαίσιο των σχετικών μέτρων, ο Δήμος έχει επίσης πληρώσει για άλλες δραστηριότητες που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής τους. Οι τελευταίες αυτές πληρωμές αφορούν τον ενεργειακό εφοδιασμό και συναφείς υπηρεσίες. Πολλές από τις υπηρεσίες που αμείβονται εκτός του πεδίου εφαρμογής των εν λόγω μέτρων συνεπάγονται τη λειτουργία σε ανταγωνισμό με άλλους παρόχους ⁽⁶⁷⁾.
- (54) Εκτός από τις δραστηριότητες που αμείβονται από τον Δήμο, από τις ιστοσελίδες του ομίλου ΒΚ προκύπτει ότι οι εταιρείες του εν λόγω ομίλου δραστηριοποιούνται σε διάφορες άλλες αγορές. Ο όμιλος παρουσιάζεται ως ο μεγαλύτερος όμιλος ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στη Δυτική Νορβηγία. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, εγκαταστάσεις φόρτισης για αυτοκίνητα, σκάφη και πλοία, υπηρεσίες που σχετίζονται με τη δημιουργία και την αναβάθμιση υποδομών, μεταξύ άλλων στους τομείς των κέντρων δεδομένων, των τηλεπικοινωνιών και της θαλάσσιας καλλιέργειας, καθώς και υπηρεσίες που σχετίζονται με το διαδικτυο και αφορούν το διαδικτυο μέσω οπτικών ινών, την αποθήκευση δεδομένων και το λεγόμενο διαδικτυο των πραγμάτων ⁽⁶⁸⁾.
- (55) Οι νορβηγικές αρχές δεν έχουν στη διάθεσή τους άμεσα αποδεικτικά στοιχεία ότι η αντιστάθμιση που καταβάλλει ο Δήμος για τον οδικό φωτισμό κατά μήκος των δημοτικών οδών χρησιμοποιείται για τη διεπίδωξη άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων. Η μεταβίβαση της υποδομής οδικού φωτισμού στη Veilys AS πραγματοποιήθηκε εν μέρει για να αποφευχθεί η διεπίδωξη. Ωστόσο, λόγω έλλειψης τεκμηρίωσης, δεν μπορεί να αποκλειστεί η διεπίδωξη ⁽⁶⁹⁾.
- (56) Οι νορβηγικές αρχές επισήμαναν επίσης ότι οι δραστηριότητες που σχετίζονται με τον οδικό φωτισμό εντός του ομίλου ΒΚΚ δεν περιορίζονται στον Δήμο. Ειδικότερα, η Veilys AS λαμβάνει αντιστάθμιση από άλλες δημόσιες οντότητες όσον αφορά τα σώματα οδικού φωτισμού που της ανήκουν κατά μήκος των δημοσίων οδών των εν λόγω οντοτήτων ⁽⁷⁰⁾.

3.2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

- (57) Οι νορβηγικές αρχές θεωρούν ότι η ΕΑΕ δεν επικαλέστηκε επαρκείς λόγους για την κίνηση της επίσημης διαδικασίας έρευνας. Ως εκ τούτου, ο Δήμος βρίσκεται σε κατάσταση ανασφάλειας δικαίου ⁽⁷¹⁾.
- (58) Με βάση το γεγονός ότι ο Δήμος αγοράζει οδικό φωτισμό, οι νορβηγικές αρχές αμφισβητούν τη διάκριση μεταξύ των μέτρων α) και γ). Είναι, ωστόσο, ορθό ότι η αντιστάθμιση αντικατοπτρίζει διαφορετικά στοιχεία ⁽⁷²⁾.
- (59) Οι νορβηγικές αρχές υποστηρίζουν ότι ο νομικός χαρακτηρισμός πρέπει να λαμβάνει υπόψη το πλαίσιο στο οποίο ασκείται η δραστηριότητα. Μοναδικός σκοπός της παροχής οδικού φωτισμού είναι η εξυπηρέτηση του ευρέος κοινού ⁽⁷³⁾ και η παροχή οργανώνεται σύμφωνα με τον νορβηγικό νόμο περί οδικής κυκλοφορίας ⁽⁷⁴⁾.
- (60) Σύμφωνα με το άρθρο 20 του εν λόγω νόμου, οι δήμοι είναι υπεύθυνοι για τη λειτουργία και τη συντήρηση των δημοτικών οδών. Μολονότι ο νόμος δεν απαιτεί από τους δήμους να παρέχουν οδικό φωτισμό ή να παρέχουν οδικό φωτισμό σε συγκεκριμένο επίπεδο, η δραστηριότητα αυτή συνάδει με τον στόχο της οδικής ασφάλειας ⁽⁷⁵⁾. Ο Δήμος ακολουθεί επίσης το πρότυπο (veinormalen) της νορβηγικής διοίκησης δημοσίων οδών (Statens vegvesen) κατά τον σχεδιασμό, την κατασκευή και την αναβάθμιση οδών. Το εν λόγω πρότυπο περιέχει προδιαγραφές σχετικά με την ύπαρξη σωμάτων οδικού φωτισμού ⁽⁷⁶⁾.

⁽⁶⁷⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 15.

⁽⁶⁸⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 15.

⁽⁶⁹⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 16.

⁽⁷⁰⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 4.

⁽⁷¹⁾ Έγγραφο αριθ. 1126803, σ. 2.

⁽⁷²⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 4, 6 και 7.

⁽⁷³⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 4.

⁽⁷⁴⁾ Lov om Vegar (νόμος περί οδών), LOV-1963-06-21-23.

⁽⁷⁵⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 4.

⁽⁷⁶⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 4, και έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 5.

- (61) Λαμβανομένων υπόψη αυτών των παραγόντων, οι νορβηγικές αρχές υποστηρίζουν ότι η αντιστάθμιση χορηγείται για μη οικονομικές δραστηριότητες. Οι νορβηγικές αρχές θεωρούν ότι η απόφαση στην υπόθεση *Selex*⁽⁷⁷⁾ στηρίζει τη θέση τους⁽⁷⁸⁾.
- (62) Οι νορβηγικές αρχές παραπέμπουν επίσης στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης⁽⁷⁹⁾. Υποστηρίζουν ότι η αιτιολογική σκέψη 17, σχετικά με τις δημόσιες εξουσίες και τις δημόσιες αρχές, συνηγορεί υπέρ του μη οικονομικού χαρακτήρα της παροχής οδικού φωτισμού⁽⁸⁰⁾. Σε κάθε περίπτωση, οι δραστηριότητες που επιδιώκουν στόχους δημόσιας ασφάλειας θα πρέπει να κατατάσσονται εξίσου με τις μη οικονομικές δραστηριότητες που ασκούνται για κοινωνικούς, πολιτιστικούς, εκπαιδευτικούς και παιδαγωγικούς σκοπούς⁽⁸¹⁾.
- (63) Εάν η ΕΑΕ θεωρεί ότι υπάρχει αγορά για τον οδικό φωτισμό, η αγορά αυτή χαρακτηρίζεται από δύο αδυναμίες. Πρώτον, η υποδομή οδικού φωτισμού συνιστά φυσικό μονοπώλιο, η οποία πρέπει να βρίσκεται κατά μήκος των οικείων οδών. Δεύτερον, ο οδικός φωτισμός είναι δημόσιο αγαθό που συνδέεται με προβλήματα παρασιτισμού⁽⁸²⁾.
- (64) Η ιδιοκτησία της υποδομής παρέχει στον όμιλο BKK ισχυρή θέση στην αγορά έναντι του Δήμου. Δεν είναι πρακτικά εφικτό για τον Δήμο να μην παρέχει στους δρόμους του οδικό φωτισμό. Ο Δήμος δεν είναι επίσης σε θέση να δώσει οδηγίες στον ιδιοκτήτη της υποδομής σχετικά με τον τρόπο και τους όρους παροχής των υπηρεσιών που σχετίζονται με την υποδομή⁽⁸³⁾.
- (65) Μολονότι υπάρχουν συνήθως διαθέσιμες εναλλακτικές μέθοδοι υποβολής προσφορών για τον καθορισμό των τιμών της αγοράς, η ΕΑΕ, σύμφωνα με τις νορβηγικές αρχές, δεν έλαβε υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της υπόθεσης. Μια οντότητα που αγοράζει από δικαιούχο μονοπωλίου δεν έχει νόμιμο δικαίωμα να λαμβάνει υπηρεσίες με τους όρους που θεωρεί εύλογους. Αυτή η επιβλαβής συνέπεια της μονοπωλιακής ισχύος μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο μέσω της επιβολής της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού ή μέσω της ρύθμισης των τιμών⁽⁸⁴⁾.

3.3. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΜΕΤΡΟ Α) — ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ

- (66) Ενδέχεται να έχουν θεσπιστεί ρυθμίσεις για τους δείκτες για τον καθορισμό των επιπέδων αντιστάθμισης κατά τη διάρκεια της σχετικής περιόδου. Ωστόσο, οι νορβηγικές αρχές δεν είναι σε θέση να δώσουν οριστική απάντηση⁽⁸⁵⁾.
- (67) Όσον αφορά τις προοπτικές σύγκρισης του επιπέδου αντιστάθμισης με εκείνο σε άλλους τομείς, οι νορβηγικές αρχές υπογραμμίζουν ότι ένας εξωτερικός πάροχος υπηρεσιών συντήρησης και λειτουργίας δεν θα αναλάβει το κόστος κεφαλαίου που συνδέεται με μια υποδομή την οποία δεν έχει στην κυριότητά του. Ως εκ τούτου, η αντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου [μέτρο γ)] πρέπει να εξαιρείται κατά τη σύγκριση του επιπέδου αντιστάθμισης με εκείνο που καταβάλλεται από δημόσιες οντότητες για υποδομές που κατέχουν οι ίδιες. Το 2020 ο Δήμος κατέβαλε [...] NOK ανά σημείο οδικού φωτισμού για τη λειτουργία και τη συντήρηση⁽⁸⁶⁾.
- (68) Όσον αφορά τον ισχυρισμό της καταγγέλλουσας ότι οι υπηρεσίες λειτουργίας και συντήρησης παρασχέθηκαν για [...] NOK ανά σημείο φωτισμού ετησίως, οι νορβηγικές αρχές θεωρούν ότι αυτό δεν τεκμηριώνεται. Η καταγγέλλουσα χρησιμοποίησε επίσης μια άλλη γεωγραφική περιοχή ως σημείο αναφοράς⁽⁸⁷⁾.

⁽⁷⁷⁾ Οι νορβηγικές αρχές παραπέμπουν γενικά στην απόφαση στην υπόθεση *Selex*. Με βάση προηγούμενη αλληλογραφία και την απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η ΕΑΕ θεωρεί ότι οι νορβηγικές αρχές παραπέμπουν στην απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Μαρτίου 2009, *Selex Sistemi Integrati* κατά Επιτροπής, C-113/07P, EU:C:2009:191, καθώς και στην απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 2006, *Selex Sistemi Integrati* κατά Επιτροπής, T-155/04, EU:T:2006:387.

⁽⁷⁸⁾ Έγγραφο αριθ. 1126803, σ. 1 και έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 4-9.

⁽⁷⁹⁾ ⁷⁹ Απόφαση της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ αριθ. 3/17/COL, της 18ης Ιανουαρίου 2017, για την τροποποίηση, για εκατοστή δεύτερη φορά, των διαδικαστικών και ουσιαστικών κανόνων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων με την εισαγωγή νέων κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο [2017/2413] (EE L 342 της 21.12.2017, σ. 35) και συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 82 της 21.12.2017, σ. 1.

⁽⁸⁰⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 5-6.

⁽⁸¹⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 6.

⁽⁸²⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 6.

⁽⁸³⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 6.

⁽⁸⁴⁾ Έγγραφο αριθ. 1126803, σ. 2.

⁽⁸⁵⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 7.

⁽⁸⁶⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 7.

⁽⁸⁷⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 7.

- (69) Ωστόσο, οι νορβηγικές αρχές υπέβαλαν στοιχεία από τη βάση δεδομένων KOSTRA σχετικά με τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για τον οδικό φωτισμό μεγάλων νορβηγικών δήμων ⁽⁸⁸⁾. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν το συνολικό ετήσιο κόστος ανά σημείο φωτισμού, συμπεριλαμβανομένου του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας, κατά την περίοδο 2016-2019. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα, οι δαπάνες που πραγματοποίησε ο Δήμος ήταν οι υψηλότερες που καταγράφηκαν ⁽⁸⁹⁾.

Πίνακας 1 — Δαπάνες οδικού φωτισμού για μεγάλους νορβηγικούς δήμους (NOK)

Category	SFS Kostnader til gatebelysning per lyspunkt kommunale veier									
	Bergen	Bærum	Drammen	Fredrikstad	Kristiansand	Oslo	Sandnes	Stavanger	Tromsø	Trondheim
2015										
2016	1200,20	779,70	592,90	883,90	801,30	818,20	758,20	519,00	466,20	1056,90
2017	1216,70	673,70	622,00	633,90	912,80	945,50	733,30	519,00	831,10	1115,00
2018	1324,00	643,50	714,90	687,50	741,10	1000,00	730,20	733,10	724,90	1187,40
2019	1219,70	773,50	861,00	667,90	747,10	1000,00	750,00	666,70	607,10	779,10

- (70) Η αντιστάθμιση μπορεί να περιλάμβανε ένα στοιχείο υπεραντιστάθμισης και ο Δήμος αμφισβήτησε με την πάροδο του χρόνου τι θεωρεί υψηλές τιμές. Επιπλέον, οι νορβηγικές αρχές θεωρούν ότι θα έπρεπε να είχε θεσπιστεί διαχωρισμός λογαριασμών μεταξύ της παροχής οδικού φωτισμού και άλλων δραστηριοτήτων ⁽⁹⁰⁾.

3.4. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΜΕΤΡΟ Β) — ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ 12 000 ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ LED

- (71) Το δημοτικό συμβούλιο του Bergen αποφάσισε το 2017 να προμηθευτεί 12 000 φωτιστικά σώματα LED για εγκατάσταση στην υποδομή οδικού φωτισμού κατά μήκος των δημοτικών οδών. Λόγω της κλίμακας και της φύσης της, η αναβάθμιση αυτή δεν ενέπιπτε στις συμβάσεις με τον όμιλο BKK ⁽⁹¹⁾.
- (72) Οι στόχοι της επένδυσης ήταν i) περιβαλλοντικοί· και ii) η μείωση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας ⁽⁹²⁾. Το μειωμένο κόστος ηλεκτρικής ενέργειας θα ωφελήσει άμεσα τον Δήμο, δεδομένου ότι η ηλεκτρική ενέργεια δεν περιλαμβάνεται στις συμβάσεις με τον όμιλο BKK ⁽⁹³⁾.
- (73) Η σύμβαση ανατέθηκε βάσει ανοικτής διαδικασίας υποβολής προσφορών στην τιμή των 60 εκατ. NOK. Η εγκατάσταση πραγματοποιήθηκε έως τα τέλη του 2019 ⁽⁹⁴⁾. Ο Δήμος θα διατηρήσει την κυριότητα των φωτιστικών σωμάτων LED ⁽⁹⁵⁾.
- (74) Το κόστος ανά φωτιστικό σώμα ανερχόταν σε 1 899 NOK το 2018 και σε 2 039 NOK το 2019. Το κόστος σχεδιασμού και εγκατάστασης ανήλθε σε [...] NOK ανά σημείο φωτισμού. Με βάση το γεγονός ότι η εξοικονόμηση κόστους ηλεκτρικής ενέργειας εκτιμάται σε [...] NOK ανά σημείο φωτισμού ετησίως, ο Δήμος αναμένει να αποσβέσει το κόστος της επένδυσής του σε 7 έως 10 έτη ⁽⁹⁶⁾.
- (75) Όπως εξηγείται στο τμήμα 3.1.4, η συντήρηση των φωτιστικών σωμάτων LED αποτέλεσε αντικείμενο διαδικασίας υποβολής προσφορών μαζί με τη συντήρηση των υπόλοιπων υποδομών που ανήκουν στον Δήμο. Στο πλαίσιο της εν λόγω σύμβασης, ο Δήμος επιτυγχάνει εξοικονόμηση κόστους που αντικατοπτρίζει την αυξημένη διάρκεια ζωής των φωτιστικών σωμάτων LED ⁽⁹⁷⁾. Ο Δήμος αναμένει επίσης να διαπραγματευτεί προσαρμογές στη σύμβαση που καλύπτει την υποδομή που ανήκει στην Veilys AS ⁽⁹⁸⁾.

⁽⁸⁸⁾ Σύμφωνα με τις νορβηγικές αρχές, ο όρος KOSTRA είναι συντομογραφία των λέξεων Kommune-Stat-RApportering. Ο κύριος σκοπός της συγκέντρωσης δεδομένων στο KOSTRA είναι η συγκριτική αξιολόγηση του επιπέδου κόστους των διαφόρων δημόσιων υπηρεσιών. Η Στατιστική Υπηρεσία της Νορβηγίας (SSB) έχει αναλάβει τη διαχείριση των στατιστικών στοιχείων. Βλέπε έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 10.

⁽⁸⁹⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 7, και έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 10. Ο πίνακας παρατίθεται στη σ. 10 του εγγράφου αριθ. 1194249.

⁽⁹⁰⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 7, και έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 16.

⁽⁹¹⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 7-8, και έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 16.

⁽⁹²⁾ Ό.π.

⁽⁹³⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 11.

⁽⁹⁴⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 8, και έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 12.

⁽⁹⁵⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 8.

⁽⁹⁶⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 12.

⁽⁹⁷⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 11-12.

⁽⁹⁸⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 11.

3.5. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΜΕΤΡΟ Γ — ΚΟΣΤΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

- (76) Οι νορβηγικές αρχές θεωρούν συνήθη πρακτική ότι ένας εξωτερικός ιδιοκτήτης υποδομής που χρησιμοποιείται για την παραγωγή δημόσιου αγαθού δικαιούται αντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου. Συγκριτικά, όταν η δημόσια οντότητα που χρηματοδοτεί την παροχή οδικού φωτισμού είναι ιδιοκτήτρια της ίδιας της υποδομής, το κόστος κεφαλαίου που συνδέεται με την εν λόγω υποδομή βαρύνει τη δημόσια οντότητα ως ιδιοκτήτρια της υποδομής ⁽⁹⁹⁾.
- (77) Η αντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου καθορίστηκε με βάση τους όρους του άρθρου 7 στοιχείο γ) της συμφωνίας πώλησης του 1996. Ο μηχανισμός αυτός προβλέπει, όπως ορίζεται στο τμήμα 3.1.2, ότι ο όμιλος ΒΚΚ δικαιούται κόστος κεφαλαίου για το δεσμευμένο κεφάλαιο ίσο με τον συντελεστή απόδοσης που καθορίζεται από την ΝΒΕ για τη ρυθμιζόμενη υποδομή του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας ⁽¹⁰⁰⁾.
- (78) Η αρχή αυτή έχει αποσαφηνιστεί κάπως περαιτέρω ⁽¹⁰¹⁾. Στο άρθρο 6 της σύμβασης του 1998, προβλεπόταν ότι η αντιστάθμιση θα έπρεπε να καλύπτει τις αποσβέσεις και τους τόκους που σχετίζονται με το κεφάλαιο που είχε επενδυθεί στην υποδομή οδικού φωτισμού κατά τον χρόνο σύναψης της παρούσας σύμβασης. Θα πρέπει επίσης να καλύπτονται οι αποσβέσεις και οι τόκοι που σχετίζονται με μελλοντικές επενδύσεις που διέταξε ο Δήμος. Η προσέγγιση αυτή διατηρήθηκε σε μεταγενέστερες συμβάσεις ⁽¹⁰²⁾.
- (79) Ωστόσο, ο Δήμος και ο όμιλος ΒΚΚ διαφώνησαν ως προς τον τρόπο υπολογισμού του κόστους κεφαλαίου. Τα επίμαχα στοιχεία αφορούσαν, μεταξύ άλλων, τη βάση κόστους που θα έπρεπε να εφαρμοστεί στους υπολογισμούς και τον τρόπο με τον οποίο θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη η απόσβεση.
- (80) Στο πλαίσιο αυτό, οι νορβηγικές αρχές παραπέμπουν σε έκθεση που υπέβαλε η ΒΚΚ Nett AS το 2002. Σύμφωνα με τις νορβηγικές αρχές, η έκθεση αυτή αντικατόπτριζε ένα προφίλ απόσβεσης σύμφωνα με τη συμφωνία πώλησης του 1996 ⁽¹⁰³⁾.
- (81) Ωστόσο, το 2003 ο Δήμος αμφισβήτησε τον τρόπο με τον οποίο η ΒΚΚ Nett AS είχε καθορίσει την κεφαλαιακή βάση, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των εξόδων απόσβεσης. Με επιστολή της 18ης Φεβρουαρίου 2004, η ΒΚΚ Nett AS εξήγησε, μεταξύ άλλων, ότι το κόστος κεφαλαίου είχε καθοριστεί με βάση τα συνήθη κριτήρια ⁽¹⁰⁴⁾.
- (82) Η ΒΚΚ Nett AS περιέγραψε περαιτέρω τη βάση των υπολογισμών της σε επιστολή της 30ής Μαρτίου 2004. Σύμφωνα με την ΒΚΚ Nett AS, η αξία των περιουσιακών στοιχείων υποδομής θα πρέπει να οριστεί σε 81,6 εκατ. ΝΟΚ βάσει τεχνικής αποτίμησης της αξίας αντικατάστασης ⁽¹⁰⁵⁾.
- (83) Ο Δήμος δεν συμφώνησε με την προσέγγιση αυτή και θεώρησε ότι η αξία των περιουσιακών στοιχείων θα έπρεπε να βασίζεται στη λογιστική αξία. Ο Δήμος απαίτησε την ανάλογη προσαρμογή της αντιστάθμισης ⁽¹⁰⁶⁾.
- (84) Με επιστολή της 4ης Αυγούστου 2004, η ΒΚΚ Nett AS απέρριψε αυτόν τον ισχυρισμό. Στο πλαίσιο αυτό, η ΒΚΚ Nett AS τόνισε ότι ο μηχανισμός που θεσπίστηκε στη συμφωνία πώλησης του 1996 συνεπάγεται ότι ο συντελεστής απόδοσης της ΝΒΕ θα πρέπει να εφαρμόζεται στο δεσμευμένο κεφάλαιο. Η ΒΚΚ Nett AS επιβεβαίωσε περαιτέρω την άποψή της ότι είναι σκόπιμο να καθοριστεί το επίπεδο του δεσμευμένου κεφαλαίου βάσει τεχνικής αποτίμησης της αξίας αντικατάστασης των περιουσιακών στοιχείων ⁽¹⁰⁷⁾. Η μέθοδος αυτή είχε ως αποτέλεσμα τον σχεδόν διπλασιασμό της κεφαλαιακής βάσης σε σύγκριση με εκείνη που θα προέκυπτε από τη λογιστική αξία. Μέχρι σήμερα, το επίπεδο της αντιστάθμισης παρέμεινε πολύ υψηλότερο απ' ό,τι αν είχε υπολογιστεί με βάση τη λογιστική αξία ⁽¹⁰⁸⁾.

⁽⁹⁹⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 8, και έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 7.

⁽¹⁰⁰⁾ Έγγραφο αριθ. 1194179. Όπως αναφέρεται στην υποσημείωση 43, το σημείο έχει ως εξής στην αρχική νορβηγική διατύπωση: «[...] kjøperen står fritt til å avtale på markedsmessige betingelser drift av veilyss som skal innebære kostnadsdekning + NVE rente for den kapital som er bundet.»

⁽¹⁰¹⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 7-8.

⁽¹⁰²⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 8 και έγγραφο αριθ. 1194229, σ. 4.

⁽¹⁰³⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 8 και έγγραφο αριθ. 1194221.

⁽¹⁰⁴⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 8-9 και αριθ. 1194225.

⁽¹⁰⁵⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 9.

⁽¹⁰⁶⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 8 και έγγραφο αριθ. 1194233.

⁽¹⁰⁷⁾ Έγγραφο αριθ. 1194227.

⁽¹⁰⁸⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 9-10.

- (85) Όπως και στην περίπτωση της αντιστάθμισης για τη λειτουργία και τη συντήρηση [μέτρο α)], οι νορβηγικές αρχές δεν έχουν δώσει οριστική απάντηση σχετικά με τον τρόπο καθορισμού του επιπέδου αντιστάθμισης. Η έλλειψη χωριστών λογαριασμών δυσχεραίνει τον έλεγχο ⁽¹⁰⁹⁾. Σε έκθεση δέουσας επιμέλειας σχετικά με τη Veilys AS ⁽¹¹⁰⁾, οι ελεγκτές ανέφεραν ότι είχαν αποκτήσει περιορισμένες πληροφορίες σχετικά με το κόστος που συνδέεται με τη σύμβαση με τον Δήμο ⁽¹¹¹⁾.
- (86) Ως εκ τούτου, οι νορβηγικές αρχές θεωρούν ότι οι ενδιαφερόμενες εταιρείες του ομίλου ΒΚΚ ενδέχεται να έχουν λάβει υπεραντιστάθμιση. Τα αριθμητικά στοιχεία του ΚΟΣΤΡΑ, όπως παρουσιάζονται στην αιτιολογική σκέψη (69) ανωτέρω, είναι ενδεικτικά αυτής της υπεραντιστάθμισης ⁽¹¹²⁾.

4. ΟΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ

4.1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΚΚ VEILYS

4.1.1. Βασικές πληροφορίες

- (87) Η συμφωνία του 1996 προέβλεπε την αγορά από την ΒΚΚ DA των περιουσιακών στοιχείων και των δραστηριοτήτων της Bergen Lysverker. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ανέλαβε τη δέσμευση να εξασφαλίσει τη συνέχιση της παροχής οδικού φωτισμού και ανέλαβε την ευθύνη για τη λειτουργία και τη συντήρηση της υποδομής ⁽¹¹³⁾.
- (88) Όπως και οι νορβηγικές αρχές, η ΒΚΚ Veilys θεωρεί ότι το άρθρο 7 στοιχείο γ) της συμφωνίας πώλησης ρυθμίζει τη μελλοντική οικονομική αντιστάθμιση για την παροχή οδικού φωτισμού. Το άρθρο 7 στοιχείο γ) αντικατοπτρίζει, αφενός, ότι ο όμιλος ΒΚΚ δικαιούται αντιστάθμιση για τη λειτουργία και τη συντήρηση της υποδομής και, αφετέρου, ότι δικαιούται αντιστάθμιση για το δεσμευμένο κεφάλαιο. Η διάταξη αυτή χρησίμευσε ως βάση για τις μεταγενέστερες συμβάσεις ⁽¹¹⁴⁾.
- (89) Όλες οι συμβάσεις και εργασίες που αφορούν την υποδομή οδικού φωτισμού την οποία ελέγχει ο όμιλος ΒΚΚ οργανώνονται στο πλαίσιο της θυγατρικής Veilys AS που ανήκει εξολοκλήρου στον όμιλο. Οι δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνουν περίπου 50 000 σώματα οδικού φωτισμού, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών σωμάτων οδικού φωτισμού κατά μήκος των δημοτικών οδών του Δήμου ⁽¹¹⁵⁾.

4.1.2. Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας

- (90) Η αντιστάθμιση αφορά δημόσια υποδομή που δεν χρησιμοποιείται για την προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών στην αγορά. Κατά συνέπεια, τα μέτρα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ ⁽¹¹⁶⁾.
- (91) Ως προς αυτό, η απόφαση κίνησης της διαδικασίας δεν αντικατοπτρίζει επαρκώς ότι η υποδομή ανήκει στη Veilys AS. Δεδομένου ότι η Veilys AS είναι ο μόνος πιθανός προμηθευτής και ο Δήμος είναι ο μόνος πιθανός αγοραστής, η αντιστάθμιση δεν περιέρχεται σε επιχείρηση ⁽¹¹⁷⁾.
- (92) Σε κάθε περίπτωση, δεν υπήρξε υπεραντιστάθμιση. Στον βαθμό που η παροχή οδικού φωτισμού αποτελεί ΥΓΟΣ, πληρούνται οι προϋποθέσεις Altmark ⁽¹¹⁸⁾.

4.1.3. Ειδικές παρατηρήσεις σχετικά με το μέτρο α) — Λειτουργία και συντήρηση

- (93) Σύμφωνα με την ΒΚΚ Veilys, η αντιστάθμιση αντικατοπτρίζει το υποκείμενο κόστος και το επίπεδο της αμοιβής σε συγκρίσιμες συμβάσεις. Δεν υπήρξε υπεραντιστάθμιση ⁽¹¹⁹⁾.

⁽¹⁰⁹⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 8, και έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 10.

⁽¹¹⁰⁾ Έγγραφο αριθ. 1194235.

⁽¹¹¹⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 10.

⁽¹¹²⁾ Έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 10.

⁽¹¹³⁾ Έγγραφο αριθ. 1073541, σ. 2.

⁽¹¹⁴⁾ Έγγραφο αριθ. 1073541, σ. 2.

⁽¹¹⁵⁾ Έγγραφο αριθ. 1073541, σ. 2.

⁽¹¹⁶⁾ Έγγραφο αριθ. 1073541, σ. 1-2.

⁽¹¹⁷⁾ Έγγραφο αριθ. 1073541, σ. 2.

⁽¹¹⁸⁾ Έγγραφο αριθ. 1073541, σ. 1.

⁽¹¹⁹⁾ Έγγραφο αριθ. 1073541, σ. 3.

- (94) Όσον αφορά τη συγκριτική αξιολόγηση, η BKK Veilys θεωρεί ότι το επίπεδο τιμών που αναφέρεται στην καταγγελία δεν υποστηρίζεται. Επιπλέον, είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες της υπόθεσης. Οι σχετικές συμβάσεις έχουν τη μορφή σταθερής τιμής ανά σημείο φωτισμού και περιλαμβάνουν πλήρες φάσμα υπηρεσιών. Αυτό συνεπάγεται ότι η BKK Veilys διατρέχει τον κίνδυνο ανεπιθύμητων συμβάντων, όπως ακραίες καιρικές συνθήκες, καθώς και την ευθύνη για κάθε λειτουργία και συντήρηση. Είναι επίσης πιο δαπανηρή η λειτουργία σε αστικές περιοχές με μεγάλη κυκλοφορία οχημάτων και άλλες διαταραχές ⁽¹²⁰⁾.

4.1.4. Ειδικές παρατηρήσεις σχετικά με το μέτρο β) — χρηματοδότηση 12 000 φωτιστικών σωμάτων LED

- (95) Η BKK Veilys αντικρούει το γεγονός ότι η χρηματοδότηση των 12 000 φωτιστικών σωμάτων LED συνιστά κρατική ενίσχυση.
- (96) Σύμφωνα με όσα γνωρίζει η BKK Veilys, ο Δήμος αγόρασε τα φωτιστικά σώματα με κόστος 2 000 NOK ανά σημείο φωτισμού. Το κόστος σχεδιασμού, εγκατάστασης και τεκμηρίωσης ανήλθε σε [...] NOK ανά σημείο φωτισμού.
- (97) Με βάση τα στοιχεία αυτά, το κόστος της αναβάθμισης ανήλθε σε [...] NOK ανά σημείο φωτισμού. Αυτό ισοδυναμεί με περίπου [...] φορές το ετήσιο κόστος κεφαλαίου που αντισταθμίζεται από τον Δήμο. Επομένως, η αναβάθμιση που περιλάμβανε τα 12 000 φωτιστικά σώματα LED ήταν πολύ πιο δαπανηρή απ' ό,τι θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με βάση την εν λόγω αντιστάθμιση ⁽¹²¹⁾.
- (98) Τα φωτιστικά σώματα LED θα εξασφαλίσουν περαιτέρω σημαντική εξοικονόμηση του ενεργειακού κόστους για τον Δήμο. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η BKK Veilys, η εξοικονόμηση κόστους εκτιμήθηκε σε 450 NOK ανά σημείο φωτισμού ετησίως. Αυτό σημαίνει ότι ο Δήμος θα αποσβέσει την επένδυσή του σε λιγότερο από 7 έτη ⁽¹²²⁾.

4.1.5. Ειδικές παρατηρήσεις σχετικά με το μέτρο γ) — αντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου

- (99) Σύμφωνα με την BKK Veilys, η αντιστάθμιση αφορά μη οικονομικές δραστηριότητες. Το στοιχείο που αφορά το κόστος κεφαλαίου θα πρέπει να θεωρείται τέλος πρόσβασης στην υποδομή ⁽¹²³⁾.
- (100) Σε κάθε περίπτωση, η αντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου δεν παρέχει οικονομικό πλεονέκτημα στην BKK Veilys. Το κόστος εγκατάστασης ενός σημείου φωτισμού ανέρχεται περίπου σε 20 000 NOK, με την προσθήκη άλλων 10 000-50 000 NOK για τις εργασίες εδάφους. Ως εκ τούτου, το ελάχιστο κόστος για την εγκατάσταση των 16 058 σωμάτων οδικού φωτισμού που ανήκουν στην BKK Veilys ανέρχεται σε 500 000 000 NOK ⁽¹²⁴⁾.
- (101) Απ' αυτό προκύπτει ότι το κόστος κεφαλαίου δεν αντισταθμίζεται δυσανάλογα. Η διαχείριση της υποδομής οδικού φωτισμού γίνεται κατά τρόπο ώστε να διατηρείται το τεχνικό της πρότυπο ⁽¹²⁵⁾.

II. ΕΚΤΙΜΗΣΗ

5. ΥΠΑΡΞΗ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

5.1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

- (102) Το άρθρο 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ ορίζει τα ακόλουθα:

«Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οιαδήποτε μορφή από τα κράτη μέλη της ΕΚ, τα κράτη της ΕΖΕΣ ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής, είναι ασυμβίβαστες με τη λειτουργία της παρούσας συμφωνίας, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών συναλλαγές, εκτός εάν η παρούσα συμφωνία ορίζει άλλως».

⁽¹²⁰⁾ Έγγραφο αριθ. 1073541, σ. 3.

⁽¹²¹⁾ Έγγραφο αριθ. 1073541, σ. 3.

⁽¹²²⁾ Έγγραφο αριθ. 1073541, σ. 3.

⁽¹²³⁾ Έγγραφο αριθ. 1073541, σ. 2-3.

⁽¹²⁴⁾ Έγγραφο αριθ. 1073541, σ. 3.

⁽¹²⁵⁾ Έγγραφο αριθ. 1073541, σ. 3.

- (103) Ο χαρακτηρισμός ενός μέτρου ως κρατικής ενίσχυσης απαιτεί, συνεπώς, να πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: i) το μέτρο πρέπει να χορηγείται από το κράτος ή μέσω κρατικών πόρων· ii) το μέτρο πρέπει να παρέχει πλεονέκτημα σε μια επιχείρηση· iii) το μέτρο ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις (επιλεκτικότητα)· και iv) το μέτρο απειλεί να δημιουργήσει στρέβλωση του ανταγωνισμού και να επηρεάσει τις συναλλαγές. Όπως προαναφέρθηκε, η ΕΑΕ εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης ⁽¹²⁶⁾.
- (104) Με βάση τις παρατηρήσεις που έλαβε, η ΕΑΕ θεωρεί σκόπιμο να αξιολογήσει πρώτα αν η αντιστάθμιση βάσει των μέτρων α) και γ) περιέρχεται σε επιχείρηση. Εάν στο ερώτημα αυτό δοθεί καταφατική απάντηση και στον βαθμό που η χρηματοδότηση των φωτιστικών σωμάτων LED [μέτρο β)] παρείχε πλεονέκτημα στις ίδιες οντότητες, το πλεονέκτημα αυτό θα αποδιδόταν επίσης σε επιχείρηση.

5.2. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

5.2.1. Το νομικό κριτήριο

- (105) Η έννοια της επιχείρησης περιλαμβάνει κάθε οντότητα η οποία ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τη διέπει και τον τρόπο της χρηματοδότησής της ⁽¹²⁷⁾. Κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά συνιστά οικονομική δραστηριότητα ⁽¹²⁸⁾.
- (106) Σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς της καταγγέλλουσας, δεν είναι καθοριστικό αν μια δραστηριότητα θα μπορούσε καταρχήν να ασκείται από ιδιωτικό φορέα. Απαιτείται μάλλον να εξακριβωθούν οι ειδικές περιστάσεις υπό τις οποίες ασκείται η δραστηριότητα ⁽¹²⁹⁾. Εν προκειμένω, πρέπει να εξακριβωθεί αν, λόγω της φύσης, του σκοπού και των κανόνων στους οποίους υπόκειται, η εν λόγω δραστηριότητα συνδέεται με την άσκηση δημόσιας εξουσίας ή αν έχει οικονομικό χαρακτήρα που δικαιολογεί την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού του ΕΟΧ ⁽¹³⁰⁾.
- (107) Το αν υπάρχει αγορά για μια δεδομένη δραστηριότητα μπορεί να διαφέρει μεταξύ των κρατών του ΕΟΧ ανάλογα με τις εθνικές συνθήκες ⁽¹³¹⁾. Ο χαρακτηρισμός μιας δεδομένης δραστηριότητας μπορεί επίσης να αλλάξει με την πάροδο του χρόνου ως αποτέλεσμα πολιτικών αποφάσεων ή οικονομικών εξελίξεων.
- (108) Όσον αφορά τις οντότητες που ασκούν περισσότερες δραστηριότητες, ο νομικός χαρακτηρισμός πρέπει να πραγματοποιείται χωριστά για κάθε δραστηριότητα. Επομένως, το γεγονός ότι μια οντότητα διαθέτει προνόμια δημόσιας εξουσίας δεν εμποδίζει τον χαρακτηρισμό της ως επιχείρησης όσον αφορά άλλες δραστηριότητες ⁽¹³²⁾. Ωστόσο, εάν μια οικονομική δραστηριότητα δεν μπορεί να διαχωριστεί από την άσκηση δημόσιων εξουσιών, οι δραστηριότητες στο σύνολό τους χαρακτηρίζονται ως μη οικονομικές ⁽¹³³⁾.

⁽¹²⁶⁾ 126 Απόφαση αριθ. 3/17/COL της 18ης Ιανουαρίου 2017, βλέπε υποσημείωση 79.

⁽¹²⁷⁾ 127 Απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΖΕΣ της 17ης Νοεμβρίου 2020 στην υπόθεση E-9/19, Abelia και WTW AS κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, σκέψη 87· απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΖΕΣ της 21ης Φεβρουαρίου 2008 στην υπόθεση E-5/07, Private Barnehagers Landsforbund κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, Συλλογή της Νομολογίας του δικαστηρίου της ΕΖΕΣ 2008, σ. 62, σκέψη 78· απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΖΕΣ της 22ας Μαρτίου 2002 στην υπόθεση E-8/00, Landsorganisasjonen i Norge κατά Kommunenes Sentralforbund κ.λπ., Συλλογή της Νομολογίας του δικαστηρίου της ΕΖΕΣ 2002, σ. 114, σκέψη 62.

⁽¹²⁸⁾ 128 Απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΖΕΣ της 10ης Μαΐου 2011 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις E-4/10, E-6/10 και E-7/10, Πριγκιπάτο του Λιχτενστάιν κ.λπ. κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, Συλλογή της Νομολογίας του δικαστηρίου της ΕΖΕΣ 2011, σ. 16, σκέψη 54· απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Ιουνίου 1987, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283, σκέψη 7· απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Ιουνίου 1998, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, σκέψη 36· απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Σεπτεμβρίου 2000, Ραβίον κ.λπ., συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-180/98 έως C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, σκέψη 75.

⁽¹²⁹⁾ Abelia και WTW AS κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, βλέπε υποσημείωση 127, σκέψη 88· Private Barnehagers Landsforbund κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, βλέπε υποσημείωση 127, σκέψη 80.

⁽¹³⁰⁾ Abelia και WTW AS κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, βλέπε υποσημείωση 127, σκέψη 89· απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Νοεμβρίου 2019, Aanbestedingskalender κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-687/17 P, ECLI:EU:C:2019:932, σκέψεις 15 και 16.

⁽¹³¹⁾ 131 Απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Φεβρουαρίου 1993, Poucet και Pistre κατά AGF και Cancava, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-159/91 και C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, σκέψεις 16 έως 20.

⁽¹³²⁾ 132 Απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Ιουλίου 2008, Μοτοσυκλετιστική Ομοσπονδία Ελλάδος ΝΠΔ (ΜΟΤΟΕ) κατά Ελληνικού Δημοσίου, C-49/07, ECLI:EU:C:2008:376, σκέψη 25.

⁽¹³³⁾ Abelia και WTW AS κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, βλέπε υποσημείωση 127, σκέψη 90· Aanbestedingskalender κ.λπ. κατά Επιτροπής, βλέπε υποσημείωση 130, σκέψεις 17-19· απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 2012, Compass-Datenbank GmbH κατά Republik Österreich, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, σκέψη 38.

- (109) Από τη νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΖΕΣ προκύπτει ότι η έννοια των «υπηρεσιών» κατά την έννοια των θεμελιωδών ελευθεριών έχει σημασία για τον προσδιορισμό του οικονομικού χαρακτήρα των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων. Όπως προκύπτει από το άρθρο 37 πρώτο εδάφιο της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, μόνο οι υπηρεσίες που παρέχονται συνήθως έναντι αμοιβής θεωρούνται «υπηρεσίες» κατά την έννοια της συμφωνίας ⁽¹³⁴⁾.
- (110) Το ουσιώδες χαρακτηριστικό της «αμοιβής» έγκειται στο γεγονός ότι αποτελεί την οικονομική αντιπαροχή της αντίστοιχης παροχής ⁽¹³⁵⁾. Επιπλέον, η αμοιβή συμφωνείται συνήθως μεταξύ του παρόχου και του αποδέκτη της υπηρεσίας ⁽¹³⁶⁾.
- (111) Η έννοια των «υπηρεσιών» θα πρέπει επίσης να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα του άρθρου 37 δεύτερο εδάφιο της συμφωνίας για τον ΕΟΧ ⁽¹³⁷⁾. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, ο όρος «υπηρεσίες» περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις δραστηριότητες βιομηχανικού ή εμπορικού χαρακτήρα, καθώς και τις δραστηριότητες των βιοτεχνών και των ελευθέρων επαγγελματιών.
- (112) Από την πάγια νομολογία προκύπτει ότι η φύση μιας δραστηριότητας πρέπει να διαπιστώνεται σε συνάρτηση με τον τομέα στον οποίο ασκείται και τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται ο σχετικός τομέας.
- (113) Στον τομέα της εκπαίδευσης, για παράδειγμα, η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης που παρέχεται στο πλαίσιο εθνικού συστήματος δεν θεωρείται οικονομική αντιπαροχή για παροχή υπηρεσιών όταν πληρούνται δύο προϋποθέσεις. Πρώτον, το κράτος δεν επιδιώκει να ασκήσει επικερδή δραστηριότητα κατά τη θέσπιση και τη διατήρηση του εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά να εκπληρώσει τα καθήκοντά του έναντι του πληθυσμού. Δεύτερον, το εκπαιδευτικό σύστημα χρηματοδοτείται γενικά από δημόσιους πόρους και όχι μέσω πληρωμών από τους χρήστες ⁽¹³⁸⁾.
- (114) Με βάση παρόμοιο σκεπτικό, το στοιχείο της αμοιβής θεωρήθηκε ότι απουσιάζει όσον αφορά τα δημοτικά νηπιαγωγεία στη Νορβηγία. Ως εκ τούτου, τα δημοτικά νηπιαγωγεία δεν θεωρήθηκαν επιχειρήσεις στο πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων ⁽¹³⁹⁾.
- (115) Όσον αφορά τον τομέα της υγείας, το Δικαστήριο της ΕΖΕΣ έκρινε ότι η φύση της παροχής υπηρεσιών υποστήριξης στους τομείς των δημόσιων συμβάσεων, των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών και της αρχειοθέτησης πρέπει να καθορίζεται ανάλογα με τη μεταγενέστερη χρήση των υπηρεσιών. Όταν οι υπηρεσίες υποστήριξης δεν παρέχονται στην αγορά, αλλά στο πλαίσιο εθνικού συστήματος υγείας που έχει θεσπιστεί με βάση την αλληλεγγύη, η παροχή τους έχει μη οικονομικό χαρακτήρα ⁽¹⁴⁰⁾.

5.2.2. Εφαρμογή του νομικού κριτηρίου στην υπό εξέταση υπόθεση

- (116) Όπως εκτέθηκε στις αιτιολογικές σκέψεις (53) και (54) ανωτέρω, οι εταιρείες του ομίλου ΒΚΚ ασκούν οικονομικές δραστηριότητες σε διάφορες αγορές.
- (117) Σύμφωνα με το Δικαστήριο, είναι δυνατόν ένα ίδρυμα να μπορεί να ασκεί τόσο οικονομικές όσο και μη οικονομικές δραστηριότητες. Ωστόσο, αυτό προϋποθέτει την τήρηση χωριστών λογιστικών βιβλίων όσον αφορά τις διάφορες χρηματοδοτήσεις που λαμβάνει, ώστε να αποκλείεται κάθε κίνδυνος διεπίδωξης των οικονομικών δραστηριοτήτων του μέσω δημόσιων πόρων τους οποίους λαμβάνει για τις μη οικονομικές δραστηριότητές του ⁽¹⁴¹⁾. Επομένως, πρέπει να αποκλειστεί κάθε κίνδυνος διεπίδωξης για να θεωρηθεί ότι η δημόσια χρηματοδότηση προέρχεται από μη οικονομικές δραστηριότητες.

⁽¹³⁴⁾ Private Barnehagers Landsforbund κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, βλέπε υποσημείωση 127, σκέψεις 80-81.

⁽¹³⁵⁾ ¹³⁵ Απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΖΕΣ της 10ης Δεκεμβρίου 2020 στην υπόθεση E-13/19, Hradbraut ehf. κατά mennta- og menningarmálaráðuneytið, Verzlunarskóli Íslands ses., Tækniskólinn ehf., και Menntaskóli Borgarfjarðar ehf., σκέψη 91· Private Barnehagers Landsforbund κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, βλέπε υποσημείωση 127, σκέψη 81· απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, Βελγικό Δημόσιο κατά Humbel και Edel, C-263/86, ECLI:EU:C:1988:451, σκέψη 17.

⁽¹³⁶⁾ Βελγικό Δημόσιο κατά Humbel και Edel, βλέπε υποσημείωση 135, σκέψη 17.

⁽¹³⁷⁾ Βελγικό Δημόσιο κατά Humbel και Edel, βλέπε υποσημείωση 135, σκέψη 16.

⁽¹³⁸⁾ Hradbraut ehf., βλέπε υποσημείωση 135, σκέψη 92.

⁽¹³⁹⁾ Private Barnehagers Landsforbund κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, βλέπε υποσημείωση 127, σκέψεις 82-84.

⁽¹⁴⁰⁾ Abelia και WTW AS κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, βλέπε υποσημείωση 127, σκέψη 95-97.

⁽¹⁴¹⁾ ¹⁴¹ Απόφαση της 27ης Ιουνίου 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania κατά Ayuntamiento de Getafe, C-74/16, ECLI:EU:C:2017:496, σκέψη 51.

- (118) Στην προκειμένη περίπτωση, δεν υποβλήθηκαν στην ΕΕΑ επιχειρήματα που να αποδεικνύουν ότι έχουν θεσπιστεί επαρκείς εγγυήσεις, οι οποίες διαχωρίζουν με αποτελεσματικό και κατάλληλο τρόπο τα έσοδα και τις δαπάνες στο πλαίσιο των σχετικών συμβάσεων από άλλες οικονομικές δραστηριότητες. Αντίθετα, οι νορβηγικές αρχές δήλωσαν ότι θα έπρεπε να είχαν θεσπιστεί εγγυήσεις και ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί η διεπιδότηση ⁽¹⁴²⁾.
- (119) Σ' αυτήν τη βάση, και ανεξάρτητα από το αν οι δραστηριότητες που αντισταθμίζονται είναι οικονομικής φύσης, η ΕΑΕ οφείλει συνεπώς να συμπεράνει ότι η αντιστάθμιση βάσει των μέτρων α) και γ) περιήλθε σε μια επιχείρηση.
- (120) Ωστόσο, με βάση τα επιχειρήματα που παρουσιάστηκαν, η ΕΑΕ θα αξιολογήσει επίσης αν οι δραστηριότητες που αντισταθμίζονται στο πλαίσιο των εν λόγω μέτρων είναι από μόνες τους οικονομικές. Η ΕΑΕ θα αξιολογήσει πρώτα τις δραστηριότητες που αφορούν σώματα οδικού φωτισμού τα οποία ανήκουν σε εταιρείες του ομίλου ΒΚΚ.
- (121) Όπως επαναλαμβάνεται στις αιτιολογικές σκέψεις (59)-(60) ανωτέρω, οι νορβηγικές αρχές αναφέρονται στις αρμοδιότητες των δήμων βάσει του άρθρου 20 του νορβηγικού νόμου περί οδικής κυκλοφορίας όσον αφορά τη λειτουργία και τη συντήρηση των δημοτικών οδών. Μολονότι το άρθρο 20 δεν υποχρεώνει τους δήμους να παρέχουν οδικό φωτισμό ή να παρέχουν οδικό φωτισμό σε συγκεκριμένο επίπεδο, η δραστηριότητα αυτή συμβάλλει στον στόχο της οδικής ασφάλειας. Επιπλέον, ο Δήμος ακολουθεί επίσης το πρότυπο (veinormalen) της νορβηγικής διοίκησης δημόσιων οδών (Statens vegvesen) κατά τον σχεδιασμό, την κατασκευή και την αναβάθμιση οδών. Το εν λόγω πρότυπο περιέχει προδιαγραφές σχετικά με την ύπαρξη σωμάτων οδικού φωτισμού ⁽¹⁴³⁾.
- (122) Στο πλαίσιο αυτό, οι νορβηγικές αρχές ισχυρίζονται, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη (61), ότι η απόφαση στην υπόθεση Selex στηρίζει τη θέση τους ότι οι δραστηριότητες που αντισταθμίζονται είναι μη οικονομικές ⁽¹⁴⁴⁾. Επιπλέον, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη (62), οι νορβηγικές αρχές επικαλούνται το σημείο 17 σχετικά με τις δημόσιες εξουσίες και τις δημόσιες αρχές στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης ⁽¹⁴⁵⁾. Σε κάθε περίπτωση, οι νορβηγικές αρχές υποστηρίζουν ότι οι δραστηριότητες που επιδιώκουν στόχους δημόσιας ασφάλειας θα πρέπει να κατατάσσονται εξίσου με τις μη οικονομικές δραστηριότητες που ασκούνται για κοινωνικούς, πολιτιστικούς, εκπαιδευτικούς και παιδαγωγικούς σκοπούς.
- (123) Όπως έχει ήδη προσδιοριστεί, πρέπει να εξακριβώνονται οι ειδικές περιστάσεις υπό τις οποίες ασκείται μια δραστηριότητα προκειμένου να διαπιστωθεί αν η δραστηριότητα έχει οικονομικό χαρακτήρα ⁽¹⁴⁶⁾. Στην προκειμένη περίπτωση, το φυσικό σημείο εκκίνησης για την εν λόγω αξιολόγηση είναι το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο όσον αφορά την παροχή οδικού φωτισμού κατά μήκος των δημοτικών οδών στη Νορβηγία, καθώς και οι ειδικές περιστάσεις στην υπόθεση Bergen.
- (124) Όσον αφορά το κανονιστικό πλαίσιο που ισχύει στη Νορβηγία, η νομοθεσία και τα πρότυπα που αναφέρονται από τις νορβηγικές αρχές προβλέπουν απλώς ότι οι δήμοι είναι υπεύθυνοι για τη λειτουργία των υποδομών των δημοτικών οδών και ότι πρέπει να πληρούνται οι απαιτήσεις σχετικά με την ύπαρξη οδικού φωτισμού, ώστε οι δρόμοι να πληρούν το πρότυπο (veinormalen) της νορβηγικής διοίκησης δημόσιων οδών (Statens vegvesen). Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, το άρθρο 20 του νορβηγικού νόμου περί οδικής κυκλοφορίας δεν απαιτεί από τους δήμους να παρέχουν οδικό φωτισμό ή να παρέχουν οδικό φωτισμό σε ορισμένο επίπεδο. Επιπλέον, τίποτα δεν εμποδίζει τους δήμους να συνάπτουν συμβάσεις με εμπορικές οντότητες (τιμήματα) για τη λειτουργία και τη συντήρηση των δημοτικών οδών ως οικονομική δραστηριότητα.
- (125) Όσον αφορά τις ειδικές περιστάσεις στην υπόθεση Bergen, η ΕΑΕ επισημαίνει ότι το αποτέλεσμα της συμπερίληψης της υποδομής του οδικού φωτισμού, κατά την πώληση της Bergen Lysverker, ήταν ότι η ΒΚΚ DA κατέστη ο μόνος διαθέσιμος προμηθευτής κατά μήκος των σχετικών δημοτικών οδών. Η ΒΚΚ DA απέκτησε τη θέση αυτή σε ανταγωνισμό με πέντε άλλους προσφέροντες.
- (126) Επιπρόσθετα, όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη (32), το άρθρο 7 στοιχείο γ) της συμφωνίας πώλησης περιλάμβανε μηχανισμό που διέπει τη μελλοντική οικονομική αντιστάθμιση. Ο μηχανισμός αυτός επιτρέπει ένα ρυθμιζόμενο επίπεδο απόδοσης.

⁽¹⁴²⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 7.

⁽¹⁴³⁾ Έγγραφο αριθ. 1126801, σ. 4, και έγγραφο αριθ. 1194249, σ. 5.

⁽¹⁴⁴⁾ Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου, βλέπε υποσημείωση 77.

⁽¹⁴⁵⁾ Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, βλέπε υποσημείωση 79.

⁽¹⁴⁶⁾ Abelia και WTW AS κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, βλέπε υποσημείωση 127, σκέψη 88· Private Barnehegers Landsforbund κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, βλέπε υποσημείωση 127, σκέψη 80.

- (127) Με βάση τα παραπάνω, η ΕΑΕ θεωρεί ότι μέσω της πώλησης της υποδομής του οδικού φωτισμού, σε συνδυασμό με τη θέσπιση του μηχανισμού αντιστάθμισης που επιτρέπει ένα ρυθμιζόμενο επίπεδο απόδοσης, ο Δήμος δημιούργησε μια αγορά για την παροχή των σχετικών υπηρεσιών στον Δήμο ως οικονομική δραστηριότητα. Το γεγονός ότι η υποδομή είχε μοναδικό χαρακτήρα, με αποτέλεσμα ο αγοραστής της να καταστεί ο μόνος διαθέσιμος προμηθευτής, δεν συνεπάγεται από μόνο του ότι οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις του ομίλου BKK δεν παρείχαν υπηρεσίες σε μια αγορά. Επίσης, η BKK DA απέκτησε την αποκλειστική θέση της σε ανταγωνισμό με πέντε άλλους προσφέροντες.
- (128) Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται από την πορεία των ενεργειών του ομίλου BKK και του Δήμου σε σχέση με τις μεταγενέστερες συμβάσεις που συνάπτονται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Ο όμιλος BKK επεδίωξε να μεγιστοποιήσει τα κέρδη του μέσω της ερμηνείας των συμβατικών όρων και υπογράμμισε ότι δραστηριοποιείται εμπορικά με σκοπό τη δημιουργία αξιών για τους μετόχους του ⁽¹⁴⁷⁾. Από την πλευρά του, ο Δήμος ενήργησε με βάση το γεγονός ότι αντιμετωπίζει εμπορικό πωλητή. Οι νορβηγικές αρχές αναφέρθηκαν πράγματι στην ισχυρή θέση που διαθέτει στην αγορά ο όμιλος BKK υπό την ιδιότητα του ιδιοκτήτη υποδομής.
- (129) Όπως προκύπτει από πολλαπλές υποθέσεις καταγγελιών ενώπιον της νορβηγικής επιτροπής καταγγελιών για τις δημόσιες συμβάσεις (-KOFÅ-), οι υπηρεσίες που αφορούν τη συντήρηση και τη λειτουργία σωμάτων οδικού φωτισμού προσφέρονται επιπλέον από διαφορετικούς πωλητές σε εμπορική βάση ⁽¹⁴⁸⁾. Στο πλαίσιο αυτό, ο Δήμος, όπως περιγράφεται στο τμήμα 3.1.4, έλαβε προσφορές από διάφορους προμηθευτές όταν προκήρυξε ανταγωνιστική διαδικασία για τις εν λόγω υπηρεσίες.
- (130) Ως εκ τούτου, η ΕΑΕ παρατηρεί ότι η παροχή υπηρεσιών συντήρησης και λειτουργίας έναντι αμοιβής ήταν πράγματι συνηθής πρακτική στη Νορβηγία και στην περιοχή του Bergen. Αυτό δείχνει επίσης ότι οι δραστηριότητες αυτές είχαν οικονομικό χαρακτήρα.
- (131) Όσον αφορά την αντιστάθμιση που καταβλήθηκε για τη συντήρηση και τη λειτουργία των εν λόγω σωμάτων οδικού φωτισμού που ανήκει στον Δήμο, από κανένα στοιχείο των συμβατικών όρων δεν προκύπτει ότι οι δραστηριότητες αυτές πρέπει να χαρακτηριστούν διαφορετικά. Με την εξαίρεση ότι δεν υπάρχουν κεφαλαιουχικές δαπάνες που πρέπει να αντισταθμιστούν, οι όροι ήταν, έως την 1η Απριλίου 2020, οι ίδιοι με εκείνους που ίσχυαν για τα σώματα οδικού φωτισμού που έλεγχε ο όμιλος BKK. Από την 1η Απριλίου 2020 οι υπηρεσίες παρέχονται στο πλαίσιο εμπορικής σύμβασης που ανατέθηκε βάσει ανταγωνιστικής διαδικασίας ⁽¹⁴⁹⁾.
- (132) Όσον αφορά την αναφορά των νορβηγικών αρχών στην απόφαση για την υπόθεση Selex ⁽¹⁵⁰⁾, θα πρέπει να υπενθυμιστεί ότι η εν λόγω υπόθεση αφορούσε δραστηριότητες που έχει αναλάβει ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια της Αεροναυτιλίας (Eurocontrol). Ο Eurocontrol ιδρύθηκε από διάφορα ευρωπαϊκά κράτη στο πλαίσιο της διεθνούς σύμβασης συνεργασίας για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας ⁽¹⁵¹⁾.
- (133) Κατ' αναιρέση, το Δικαστήριο επανέλαβε τη διαπίστωσή του από προηγούμενη υπόθεση ότι οι δραστηριότητες του Eurocontrol στο σύνολό τους ανάγονται, τόσο λόγω της φύσης, όσο και λόγω του αντικειμένου και των κανόνων που τις διέπουν, στην άσκηση δημόσιας εξουσίας σχετικά με τον έλεγχο και την αστυνόμευση του εναέριου χώρου. Το συμπέρασμα αυτό ισχύει επίσης όσον αφορά τη συνδρομή που παρέχει ο Eurocontrol στις εθνικές διοικήσεις, ιδίως όσον αφορά διαδικασίες υποβολής προσφορών για την απόκτηση εξοπλισμού και συστημάτων στον τομέα της διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας ⁽¹⁵²⁾.
- (134) Ως εκ τούτου, λαμβανομένης υπόψη της εκτίμησης που παρατίθεται στις αιτιολογικές σκέψεις (123)-(131), η ΕΑΕ υποστηρίζει ότι η υπό εξέταση υπόθεση διαφέρει ουσιωδώς από την απόφαση στην υπόθεση Selex. Πρέπει επίσης να υπενθυμιστεί ότι, με την απόφαση στην υπόθεση Selex, το Δικαστήριο επισήμανε πράγματι ότι το γεγονός ότι ένας φορέας δεν επιδιώκει κερδοσκοπικό σκοπό αποτελεί ένδειξη ότι μια δραστηριότητα έχει οικονομικό χαρακτήρα ⁽¹⁵³⁾.

⁽¹⁴⁷⁾ Έγγραφο αριθ. 1194227, σ. 2.

⁽¹⁴⁸⁾ ¹⁴⁸ Απόφαση της 23ης Μαρτίου 2022, Otera Traftec AS κατά δήμου Lillehammer, υπόθεση 2021/1439· απόφαση της 24ης Μαρτίου 2021, Nett-Tjenester AS κατά δήμου Fredrikstad, υπόθεση 2021/367· απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2015, Nettpartner AS κατά δήμου Stavanger κ.λπ., συνεκδικασθείσες υποθέσεις 2015/47, 2015/48, 2015/49 και 2015/50· απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2015, Traftec AS κατά δήμου Vest-Agder, υπόθεση 2015/71. Οι αποφάσεις είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση: <https://www.klagenemndssekretariatet.no/klagenemnda-for-offentlige-anskaffelser-kofa/>.

⁽¹⁴⁹⁾ Βλέπε τμήματα 3.1.3 και 3.1.4.

⁽¹⁵⁰⁾ Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου, βλέπε υποσημείωση 77.

⁽¹⁵¹⁾ Η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου, βλέπε υποσημείωση 77, σκέψη 1.

⁽¹⁵²⁾ ¹⁵² Απόφαση του Δικαστηρίου, που αναφέρεται στην υποσημείωση 77, σκέψεις 71-72.

⁽¹⁵³⁾ Η απόφαση του Δικαστηρίου, βλέπε υποσημείωση 77, σκέψεις 116-117.

- (135) Η ΕΑΕ δεν μπορεί επίσης να συμφωνήσει ότι οι δραστηριότητες που αντισταθμίζονται βάσει των μέτρων α) και γ) αφορούν δημόσιες εξουσίες ή δημόσια αρχή κατά την έννοια του σημείου 17 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης ⁽¹⁵⁴⁾. Αντίθετα, η κατάσταση είναι ότι ο Δήμος έχει χορηγήσει αντιστάθμιση σε προμηθευτή που δραστηριοποιείται σε εμπορική και οικονομική βάση. Ως εκ τούτου, η κατάσταση είναι ανάλογη με εκείνη στην οποία ένας δήμος προμηθεύεται από εμπορικό εργολάβο κατασκευαστικές εργασίες που αφορούν την κατασκευή ή τη συντήρηση δημοτικών οδών.
- (136) Στο ίδιο πνεύμα, η ΕΑΕ δεν έχει πειστεί από τον ισχυρισμό ότι οι δραστηριότητες που επιδιώκουν στόχους δημόσιας ασφάλειας θα πρέπει να κατατάσσονται εξίσου με τις μη οικονομικές δραστηριότητες που ασκούνται για κοινωνικούς, πολιτιστικούς, εκπαιδευτικούς και παιδαγωγικούς σκοπούς. Δεν υπάρχει έρεισμα από τη νομολογία ώστε να συναχθεί ότι οι δραστηριότητες αυτές καθαυτές είναι μη οικονομικές, διότι επιδιώκουν συγκεκριμένο σκοπό. Στο πλαίσιο αυτό, όπως αναφέρθηκε, είναι αναγκαίο να εξακριβωθούν οι ειδικές περιστάσεις υπό τις οποίες ασκείται η δραστηριότητα. Για παράδειγμα, οι δραστηριότητες συντήρησης που αφορούν δημόσια περιουσία μπορούν σαφώς να ασκούνται σε οικονομική βάση, ακόμη και αν είναι αναγκαίες για την ασφάλεια των χρηστών.

5.2.3. Συμπέρασμα

- (137) Βάσει των ανωτέρω, η ΕΑΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η αντιστάθμιση βάσει των μέτρων α) και γ) περιέρχεται σε επιχείρηση. Στον βαθμό που η χρηματοδότηση των φωτιστικών σωμάτων LED [μέτρο β]) παρείχε πλεονέκτημα στις ίδιες οντότητες, το πλεονέκτημα αυτό θα αποδιδόταν επίσης σε επιχείρηση.

5.3. ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

- (138) Για να συνιστά ένα μέτρο κρατική ενίσχυση, πρέπει να χορηγείται από το κράτος ή μέσω κρατικών πόρων. Η έννοια των κρατικών πόρων περιλαμβάνει τους πόρους των περιφερειακών ενδοκρατικών οντοτήτων ⁽¹⁵⁵⁾.
- (139) Όλα τα μέτρα χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό του Δήμου. Ως εκ τούτου, συνεπάγονται την κατανάλωση κρατικών πόρων.

5.4. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ

5.4.1. Εισαγωγή

- (140) Ένα πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ είναι κάθε οικονομικό όφελος το οποίο δεν θα μπορούσε να αποκομίσει επιχείρηση υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς ⁽¹⁵⁶⁾. Επομένως, όχι μόνον οι θετικές παροχές, όπως είναι οι επιδοτήσεις, τα δάνεια ή οι άμεσες επενδύσεις, μπορούν να παράσχουν πλεονέκτημα, αλλά και οι παρεμβάσεις οι οποίες, χωρίς να αποτελούν επιδοτήσεις υπό στενή έννοια, είναι της ίδιας φύσης και έχουν ίδια αποτελέσματα ⁽¹⁵⁷⁾. Σύμφωνα με τα παραπάνω, ένα μέτρο δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της απαγόρευσης των κρατικών ενισχύσεων απλώς και μόνο για τον λόγο ότι έχει τη μορφή σύμβασης που περιλαμβάνει αμοιβαίες δεσμεύσεις ⁽¹⁵⁸⁾.

⁽¹⁵⁴⁾ Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, βλέπε υποσημείωση 79.

⁽¹⁵⁵⁾ Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, που αναφέρονται στην υποσημείωση 79, σημείο 48 και η παρατεθείσα νομολογία.

⁽¹⁵⁶⁾ Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, βλέπε υποσημείωση 79, σημείο 66· απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Ιουλίου 1996, Syndicat français de l'Express international (SFEI) κ.λπ. κατά La Poste κ.λπ., C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, σκέψη 60· απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Απριλίου 1999, Ισπανία κατά Επιτροπής, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, σκέψη 41.

⁽¹⁵⁷⁾ ¹⁵⁷ Απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Ιουλίου 1974, 173/73, Ιταλία κατά Επιτροπής, C-173/73, ECLI:EU:C:1974:71, σκέψη 13· απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΖΕΣ της 17ης Αυγούστου 2012 στην υπόθεση E-12/11, Asker Brygge κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, Συλλογή της Νομολογίας του δικαστηρίου της ΕΖΕΣ 2012, σ. 536, σκέψη 55· απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Νοεμβρίου 2003, Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie κατά GEMO SA., C-126/01, ECLI:EU:C:2003:622, σκέψη 28.

⁽¹⁵⁸⁾ ¹⁵⁸ Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 28ης Ιανουαρίου 1999, ΒΑΙ κατά Επιτροπής, T-14/96, ECLI:EU:T:1999:12, σκέψη 71.

5.4.2. Ένα πλεονέκτημα δεν μπορεί να αποκλειστεί βάσει των προϋποθέσεων της υπόθεσης *Altmark*

5.4.2.1. Οι προϋποθέσεις *Altmark*

- (141) Υπάρχει ειδική νομολογία που εφαρμόζεται σε αντισταθμίσεις για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε επιχειρήσεις επιφορτισμένες με υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος (στο εξής: ΥΓΟΣ). Από την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Altmark* προκύπτει ότι, σε τέτοιες περιπτώσεις, η ύπαρξη πλεονεκτήματος κατά την έννοια του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ μπορεί να αποκλειστεί εάν πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες τέσσερις προϋποθέσεις ⁽¹⁵⁹⁾:
- «Πρώτον, η δικαιούχος επιχείρηση πρέπει να είναι πράγματι επιφορτισμένη με την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, ενώ η υποχρέωση αυτή πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένη.
 - Δεύτερον, οι βασικές παράμετροι βάσει των οποίων υπολογίζεται η αντιστάθμιση πρέπει να έχουν προσδιοριστεί προηγουμένως αντικειμενικά και με διαφάνεια [...].
 - Τρίτον, η αντιστάθμιση δεν μπορεί να υπερβαίνει το μέτρο του αναγκαίου για την κάλυψη του συνόλου ή μέρους των δαπανών που πραγματοποιούνται για την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εσόδων και ενός ευλόγου κέρδους για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών.
 - Τέταρτον, όταν η επιλογή της επιχείρησης στην οποία πρόκειται να ανατεθεί η εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας [...] δεν πραγματοποιείται στο πλαίσιο διαδικασίας συνάψεως δημοσίας συμβάσεως, παρέχουσας τη δυνατότητα επιλογής του υποψηφίου που είναι σε θέση να παράσχει τις σχετικές υπηρεσίες με το μικρότερο, για το κοινωνικό σύνολο κόστος, το επίπεδο της απαραίτητης αντισταθμίσεως πρέπει να καθορίζεται βάσει αναλύσεως των δαπανών στις οποίες θα προέβαινε μια μέση επιχείρηση, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλα εξοπλισμένη [...] προκειμένου να εκπληρώσει τις ως άνω υποχρεώσεις, λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά έσοδα και ένα εύλογο κέρδος από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών.»
- (142) Η ΕΑΕ έχει δημοσιεύσει σειρά κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στην αντιστάθμιση που χορηγείται για ΥΓΟΣ ⁽¹⁶⁰⁾. Οι προϋποθέσεις *Altmark* εξετάζονται στο τμήμα 3 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών.

5.4.2.2. Εφαρμογή των προϋποθέσεων *Altmark* στην υπό εξέταση υπόθεση

- (143) Σύμφωνα με την πρώτη προϋπόθεση, η δικαιούχος επιχείρηση πρέπει να υποχρεούται να εκπληρώνει σαφώς καθορισμένες υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας.
- (144) Σύμφωνα με το Δικαστήριο, σκοπός της εν λόγω προϋπόθεσης είναι να διασφαλιστεί η διαφάνεια και η ασφάλεια δικαίου. Απαιτεί να προσδιοριστεί, πρώτον, αν η δικαιούχος επιχείρηση είναι πράγματι επιφορτισμένη με την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας και, δεύτερον, αν οι υποχρεώσεις αυτές ορίζονται σαφώς στο εθνικό δίκαιο. Κατά συνέπεια, απαιτείται η συνδρομή ελάχιστων κριτηρίων σχετικών με την ύπαρξη μίας ή περισσότερων πράξεων δημόσιας εξουσίας που να καθορίζουν με επαρκή σαφήνεια τη φύση, τη διάρκεια και την εμβέλεια των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας τις οποίες υπέχουν οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών ⁽¹⁶¹⁾.
- (145) Σύμφωνα με τα παραπάνω, το Δικαστήριο επικύρωσε απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου με την οποία έκρινε ότι, ελλείψει σαφούς ορισμού της επίμαχης υπηρεσίας ως ΥΓΟΣ στο εθνικό δίκαιο, δεν πληρούται η πρώτη προϋπόθεση *Altmark*. Η διαπίστωση αυτή δεν μπορούσε να αμφισβητηθεί από την πλημμελή λειτουργία της αγοράς στη οικεία αγορά και ότι η υπηρεσία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ΥΓΟΣ. Οι περιστάσεις αυτές δεν ασκούν επιρροή προκειμένου να καθοριστεί αν οι οικείες επιχειρήσεις είχαν πράγματι επιφορτιστεί με την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας με πράξη δημόσιας εξουσίας και αν οι εν λόγω υποχρεώσεις καθορίστηκαν σαφώς με την πράξη αυτή ⁽¹⁶²⁾.

⁽¹⁵⁹⁾ *Altmark*, βλέπε υποσημείωση 26, σκέψεις 87-93.

⁽¹⁶⁰⁾ ΕΕ L 161 της 13.6.2013, σ. 12 (πάρτημα II) και συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 34 της 13.6.2013, σ. 1 (πάρτημα I).

⁽¹⁶¹⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Δεκεμβρίου 2017, *Comunidad Autónoma del País Vasco κ.λπ. κατά Επιτροπής*, C-66/16 P, ECLI:EU:C:2017:654, σκέψεις 72-73.

⁽¹⁶²⁾ Ό.π., σκέψεις 74-75.

- (146) Επιπλέον, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι, για να μπορεί να θεωρηθεί ότι μια επιχείρηση είναι επιφορτισμένη με τη διαχείριση ΥΓΟΣ, πρέπει να το έπραξε με πράξη δημόσιας εξουσίας ⁽¹⁶³⁾. Οι εν λόγω πράξεις ανάθεσης μπορούν να περιλαμβάνουν συμβάσεις, υπό την προϋπόθεση ότι προέρχονται από δημόσια αρχή και έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα ⁽¹⁶⁴⁾. Ωστόσο, το γεγονός ότι μια υπηρεσία αποτελεί αντικείμενο δημόσιας σύμβασης δεν αρκεί για να αποκτήσει την ιδιότητα ΥΓΟΣ χωρίς άλλη διευκρίνιση ⁽¹⁶⁵⁾.
- (147) Επομένως, το κρίσιμο ερώτημα δεν είναι αν ο Δήμος θα μπορούσε να αναθέσει σε επιχειρήσεις του ομίλου ΒΚΚ μια ΥΓΟΣ που να περιλαμβάνει τις σχετικές υπηρεσίες, αλλά αν το έχει πράγματι πράξει.
- (148) Το φυσικό σημείο εκκίνησης για την αξιολόγηση αυτού του ερωτήματος είναι ότι ούτε οι νορβηγικές αρχές ούτε η ΒΚΚ Veilys υποστήριξαν ότι ο όμιλος ΒΚΚ έχει επιφορτιστεί με την παροχή ΥΓΟΣ.
- (149) Όπως προκύπτει από τα τμήματα 3 και 4 ανωτέρω, οι νορβηγικές αρχές στις παρατηρήσεις τους δεν αναφέρονται καθόλου στη νομοθεσία που αφορά τις ΥΓΟΣ. Η ΒΚΚ Veilys ισχυρίστηκε απλώς ότι, εάν η παροχή οδικού φωτισμού αποτελεί ΥΓΟΣ, τότε πληρούνται οι προϋποθέσεις Altmark. Αυτό υποδηλώνει, σύμφωνα με το προκαταρκτικό πόρισμα της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, ότι οι εταιρείες του ομίλου ΒΚΚ δεν είχαν ούτε έχουν υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας όσον αφορά τα μέτρα ⁽¹⁶⁶⁾.
- (150) Η άποψη αυτή ενισχύεται περαιτέρω από τις συμβάσεις που παρείχαν οι νορβηγικές αρχές.
- (151) Όπως εξηγείται στο τμήμα 3 ανωτέρω, η συμφωνία πώλησης του 1996 χαρακτηριζόταν από την πώληση μιας επιχείρησης από τον Δήμο και την απόκτησή της από την ΒΚΚ DA. Μολονότι η συμφωνία περιλάμβανε διατάξεις σχετικά με τη μελλοντική παροχή οδικού φωτισμού και συναφών υπηρεσιών, η παρεχόμενη τεκμηρίωση δεν περιέχει καμία ένδειξη ότι ο Δήμος, κατά την έννοια της νομολογίας, ανέθεσε υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας στην ΒΚΚ DA.
- (152) Το ίδιο ισχύει και για τις μεταγενέστερες συμβάσεις με εταιρείες του ομίλου ΒΚΚ. Όσον αφορά τις δραστηριότητες που αφορούν τα σώματα οδικού φωτισμού που ελέγχει ο όμιλος ΒΚΚ, αντικατοπτρίζουν την αγορά του Δήμου από πωλητή που ελέγχει τις απαραίτητες εισροές, σε αντίθεση με την ανάθεση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Όσον αφορά τη συντήρηση και τη λειτουργία των εν λόγω σωμάτων οδικού φωτισμού που ανήκουν στον Δήμο, η προμήθεια πραγματοποιήθηκε ως εισροή για την παροχή οδικού φωτισμού μέσω της εν λόγω υποδομής. Και οι δύο δέσμες δραστηριοτήτων συμπεριλήφθηκαν στις συμβάσεις χωρίς καμία πρόβλεψη, εξήγηση ή ένδειξη ότι οι εταιρείες του ομίλου ΒΚΚ έχουν επιφορτιστεί με την υποχρέωση παροχής ΥΓΟΣ.

5.4.2.3. Συμπέρασμα

- (153) Βάσει των ανωτέρω εκτιμήσεων, η ΕΑΕ εμμένει στο προκαταρκτικό πόρισμά της από την απόφαση κίνησης της διαδικασίας. Όσον αφορά τα τρία μέτρα, οι εταιρείες του ομίλου ΒΚΚ δεν είχαν ούτε έχουν υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας προς εκπλήρωση. Κατά συνέπεια, ένα πλεονέκτημα δεν μπορεί να αποκλειστεί βάσει των προϋποθέσεων Altmark.

5.4.3. Η αρχή του φορέα της οικονομίας της αγοράς

5.4.3.1. Ιστορικό

- (154) Οι οικονομικές συναλλαγές που πραγματοποιούνται από δημόσιες οντότητες θεωρείται ότι δεν εξασφαλίζουν πλεονέκτημα για τον αντισυμβαλλόμενο και, ως εκ τούτου, δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση, όταν είναι συμβατές με τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς. Αυτό το ζήτημα της συμμόρφωσης με την αγορά αξιολογείται σύμφωνα με την αρχή του φορέα της οικονομίας της αγοράς (στο εξής: αρχή ΦΟΑ).

⁽¹⁶³⁾ 163 Απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Οκτωβρίου 1997, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας, C-159/94, ECLI:EU:C:1997:501, σκέψη 65.

⁽¹⁶⁴⁾ 164 Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 7ης Νοεμβρίου 2012, Coordination bruxelloise d'institutions sociales et de santé (CBI) κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-137/10, ECLI:EU:T:2012:584, σκέψη 109.

⁽¹⁶⁵⁾ 165 Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 26ης Νοεμβρίου 2015, Ισπανία κατά Επιτροπής, T-461/13, ECLI:EU:T:2015:891, σκέψη 71. Η απόφαση επικυρώθηκε κατ' αναιρέση με την απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Ισπανία κατά Επιτροπής, C-81/16 P, ECLI:EU:C:2017:1003. Βλέπε ιδίως τη σκέψη 49 της απόφασης του Δικαστηρίου.

⁽¹⁶⁶⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 33 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

- (155) Κατά την αξιολόγηση μιας διάταξης βάσει της αρχής ΦΟΑ, το καθοριστικό στοιχείο είναι αν η δημόσια οντότητα ενήργησε όπως θα ενεργούσε ένας φορέας της αγοράς σε παρόμοια κατάσταση ⁽¹⁶⁷⁾. Κατά συνέπεια, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνον τα πλεονεκτήματα και οι υποχρεώσεις που συνδέονται με τον ρόλο του οικονομικού φορέα, σε αντίθεση με τον ρόλο της δημόσιας αρχής ⁽¹⁶⁸⁾.
- (156) Το ζήτημα του αν μια πράξη ενέχει κρατική ενίσχυση πρέπει να επιλυθεί σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε κατά τον χρόνο λήψης της απόφασης για την πράξη ⁽¹⁶⁹⁾. Επομένως, το τι συνιστά συνήθη αμοιβή προκύπτει από τους παράγοντες τους οποίους μια επιχείρηση, ενεργώντας υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς, θα είχε λάβει υπόψη της κατά τον καθορισμό της αμοιβής ⁽¹⁷⁰⁾.
- (157) Η ΕΕΑ υποχρεούται να προβεί σε σύνθετη οικονομική εκτίμηση κατά την εφαρμογή της αρχής ΦΟΑ ⁽¹⁷¹⁾. Η εκτίμηση αυτή πρέπει να διενεργείται με βάση τα διαθέσιμα αντικειμενικά και επαληθεύσιμα αποδεικτικά στοιχεία ⁽¹⁷²⁾.
- (158) Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς που διατυπώνονται στην καταγγελία, η ΕΑΕ θα αξιολογήσει στη συνέχεια αν ο όμιλος ΒΚΚ έλαβε αντιστάθμιση σε τιμές υψηλότερες από τις τιμές της αγοράς για τη συντήρηση και τη λειτουργία [μέτρο α)]. Στη συνέχεια, η ΕΑΕ θα αξιολογήσει αν η χρηματοδότηση των 12 000 φωτιστικών σωμάτων LED [μέτρο β)] της παρείχε πλεονέκτημα.
- (159) Τέλος, η ΕΑΕ θα εξετάσει την αντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου [μέτρο γ)]. Στην εν λόγω εκτίμηση, η ΕΑΕ θα εξετάσει, πρώτον, αν η αντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου ήταν ανάλογη με τη συνήθη πρακτική της αγοράς. Δεύτερον, η ΕΑΕ θα αξιολογήσει αν ο όμιλος ΒΚΚ έχει λάβει αντιστάθμιση για το εν λόγω κόστος που υπερβαίνει τις τιμές της αγοράς.

5.4.4. Μέτρο (α) — Λειτουργία και συντήρηση

5.4.4.1. Η αντιστάθμιση που καταβλήθηκε για την υποδομή που ανήκει στην ΒΚΚ

- (160) Κατά τη διάρκεια της επίσημης διαδικασίας έρευνας, η ΕΑΕ έλαβε πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με την πώληση της Bergen Lysverker από τον Δήμο.
- (161) Όπως αναφέρεται στο τμήμα 3.1.2, ο Δήμος πώλησε τη δημοτική μονάδα Bergen Lysverker, συμπεριλαμβανομένων των περιουσιακών στοιχείων και των δραστηριοτήτων της, στην ΒΚΚ DA το 1996. Μολονότι η ΒΚΚ DA απόκτησε την Bergen Lysverker μέσω διαδικασίας υποβολής προσφορών, η πώληση αποτελούσε επίσης εσωτερική μεταβίβαση θυγατρικής. Την εποχή εκείνη, η ΒΚΚ DA ελεγχόταν εξολοκλήρου από τον Δήμο.
- (162) Στο άρθρο 7 στοιχείο γ) της συμφωνίας πώλησης του 1996 θεσπίστηκε μηχανισμός που διέπει την αντιστάθμιση για τη μελλοντική παροχή οδικού φωτισμού μέσω της υποδομής που αγόρασε η ΒΚΚ DA. Όπως προκύπτει από τις πληροφορίες που παρουσιάζονται στα τμήματα 3.1.2 και 4.1.1, οι νορβηγικές αρχές και η ΒΚΚ Veilys συμφωνούν ότι έχουν δεσμευτεί και συνεχίζουν να δεσμεύονται από τη διάταξη αυτή κατά τον καθορισμό της αντιστάθμισης.
- (163) Το ζήτημα του αν μια πράξη ενέχει κρατική ενίσχυση πρέπει, όπως ήδη αναφέρθηκε, να επιλυθεί σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε κατά τον χρόνο λήψης της απόφασης για την πράξη ⁽¹⁷³⁾. Κατά συνέπεια, εάν ο μηχανισμός αντιστάθμισης στη συμφωνία πώλησης του 1996 είχε καθοριστεί κατά τρόπο που, κατά τη στιγμή της έναρξής της, περιόριζε τα μελλοντικά επίπεδα αντιστάθμισης στις τιμές της αγοράς, η αντιστάθμιση που υπολογίστηκε στη συνέχεια σύμφωνα με τον εν λόγω μηχανισμό δεν συνιστά πλεονέκτημα ⁽¹⁷⁴⁾.

⁽¹⁶⁷⁾ Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, που αναφέρονται στην υποσημείωση 79, σημείο 76· απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1991, Ιταλία κατά Επιτροπής, C-305/89, ECLI:EU:C:1991:142, σκέψη 19· απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 6ης Μαρτίου 2003, Westdeutsche Landesbank Girozentrale και Land Nordrhein-Westfalen κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-228/99 και T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, σκέψη 208.

⁽¹⁶⁸⁾ Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, βλ. υποσημείωση 79, σημείο 77· απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Ιουνίου 2012, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Électricité de France (EDF), C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, σκέψεις 79 έως 81.

⁽¹⁶⁹⁾ Westdeutsche Landesbank Girozentrale, βλ. υποσημείωση 167, σκέψεις 245-246.

⁽¹⁷⁰⁾ Syndicat français de l'Express international (SFEI), βλ. υποσημείωση 156, σκέψεις 60-61.

⁽¹⁷¹⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Σεπτεμβρίου 2010, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Scott SA, C-290/07 P, ECLI:EU:C:2010:480, σκέψη 68. Βλέπε, επίσης, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 27ης Απριλίου 2022, Petra Flašker κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-392/20, ECLI:EU:T:2022:245, σκέψη 42.

⁽¹⁷²⁾ Électricité de France (EDF), βλ. υποσημείωση 168, σκέψη 102.

⁽¹⁷³⁾ Westdeutsche Landesbank Girozentrale, βλ. υποσημείωση 167, σκέψεις 245 και 246.

⁽¹⁷⁴⁾ Βλέπε, όσον αφορά τις συμφωνίες προαίρεσης, την απόφαση στην υπόθεση Asker Brygge, βλ. υποσημείωση 157, σκέψη 57 με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία.

- (164) Ως εκ τούτου, πρέπει να αξιολογηθεί, πρώτον, αν ο μηχανισμός αντιστάθμισης σχεδιάστηκε κατά τρόπο που να περιορίζει τη μελλοντική αμοιβή στις τιμές της αγοράς. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο ερώτημα αυτό, πρέπει να εκτιμηθεί, δεύτερον, αν ο μηχανισμός τηρήθηκε πράγματι.
- (165) Σε μια υπόθεση που αφορούσε τη συμβατότητα —με τους όρους της αγοράς— της αμοιβής που καταβλήθηκε για τη συνδρομή που παρείχαν τα γαλλικά ταχυδρομεία, La Poste, στη θυγατρική τους SFMI-Chronopost (στο εξής: Chronopost), το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι οι υπηρεσίες που παρέχονταν στην Chronopost ήταν άρρηκτα συνδεδεμένες με το μοναδικό ταχυδρομικό δίκτυο που διαχειρίζεται η La Poste. Δεδομένου ότι το δίκτυο αυτό δεν σχεδιάστηκε με βάση εμπορικά κριτήρια, δεν θα είχε δημιουργηθεί από ιδιωτική επιχείρηση χωρίς κρατική παρέμβαση ⁽¹⁷⁵⁾.
- (166) Το Δικαστήριο έκρινε ότι, στην περίπτωση αυτή, το κόστος που εσωμίζονται η La Poste για την παροχή των σχετικών υπηρεσιών θα μπορούσε να αποτελέσει τα αντικειμενικά και επαληθεύσιμα στοιχεία βάσει των οποίων θα έπρεπε να αξιολογηθεί η συμβατότητα της αμοιβής με τους όρους της αγοράς. Η ύπαρξη πλεονεκτήματος θα μπορούσε να αποκλειστεί αν, πρώτον, η τιμή που χρεώθηκε κάλυπτε ορθά το πρόσθετο μεταβλητό κόστος που προέκυψε για την παροχή των υπηρεσιών, την κατάλληλη συνεισφορά στα πάγια έξοδα και την επαρκή απόδοση της επένδυσης κεφαλαίου και, δεύτερον, δεν υπήρχε κανένα στοιχείο που να υποδηλώνει ότι τα στοιχεία αυτά είχαν εσφαλμένα εκτιμηθεί ή καθοριστεί κατά τρόπο αυθαίρετο ⁽¹⁷⁶⁾.
- (167) Η υπό εξέταση υπόθεση αφορά επίσης υπηρεσίες άρρηκτα συνδεδεμένες με ένα μοναδικό δίκτυο το οποίο δεν κατασκευάστηκε βάσει εμπορικής προσέγγισης και το οποίο δεν θα είχε δημιουργηθεί από ιδιωτική επιχείρηση χωρίς κρατική παρέμβαση. Επιπλέον, η BKK DA ανήκε πράγματι εξολοκλήρου στον Δήμο κατά τον χρόνο σύναψης της συμφωνίας πώλησης.
- (168) Με βάση τα παραπάνω, η ΕΑΕ θεωρεί ότι η κατάσταση που επικρατούσε κατά τον χρόνο θέσπισης του μηχανισμού αντιστάθμισης στη συμφωνία πώλησης του 1996, είναι συγκρίσιμη με εκείνη που αξιολογήθηκε από το Δικαστήριο στην απόφαση για την υπόθεση Chronopost. Κατά συνέπεια, στον βαθμό που ο εν λόγω μηχανισμός αντιστάθμισης πληροί τις διατάξεις της απόφασης Chronopost, η ΕΑΕ θεωρεί ότι είναι σύμφωνος με τους όρους της αγοράς.
- (169) Το άρθρο 7 στοιχείο γ) της συμφωνίας πώλησης του 1996 προβλέπει, όπως αναφέρεται στο τμήμα 3.1.2, ότι η αντιστάθμιση θα πρέπει να καλύπτει το λειτουργικό κόστος της BKK συν μια ρυθμιζόμενη απόδοση του δεσμευμένου κεφαλαίου. Ως εκ τούτου, όσον αφορά το στοιχείο που αφορά τη συντήρηση και τη λειτουργία, ο μηχανισμός αυτός προβλέπει μόνο την κάλυψη του κόστους. Επιπρόσθετα, η ΕΑΕ δεν έχει λάβει καμία πληροφορία που να υποδεικνύει ότι το κόστος που έχει καθοριστεί εσφαλμένα ή αυθαίρετα, για παράδειγμα ως αποτέλεσμα τεχνητά χαμηλού επιπέδου απόδοσης ή ακατάλληλης κατανομής του έμμεσου κόστους, θα ήταν επιλέξιμο για αντιστάθμιση. Σ' αυτήν τη βάση, η ΕΑΕ θεωρεί ότι το στοιχείο του μηχανισμού αντιστάθμισης που αφορά τη συντήρηση και τη λειτουργία είναι σύμφωνο με τις διατάξεις της απόφασης Chronopost.
- (170) Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα σχετικά με την τήρηση του μηχανισμού αντιστάθμισης στη συμφωνία πώλησης του 1996, ένας συνετός ιδιώτης φορέας θα είχε επενδύσει επαρκείς πόρους για να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση, λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά ποσά. Αυτό θα συνεπαγόταν ελέγχους της βάσης των τιμών που παρουσίασε ο όμιλος BKK, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου προσδιορισμού του άμεσου και του έμμεσου κόστους. Επιπλέον, η ΕΑΕ είναι πεπεισμένη ότι ένας ιδιώτης αγοραστής θα είχε λάβει νομικά μέτρα εάν αντιμετώπιζε προμηθευτή που δεν ήταν πρόθυμος να τεκμηριώσει ότι οι τιμές του συμμορφώνονται με τον συμφωνηθέντα μηχανισμό αντιστάθμισης.
- (171) Όπως περιγράφεται στο τμήμα 3.3, ο Δήμος αμφισβήτησε τι θεωρείται υψηλή τιμολόγηση από την πλευρά του ομίλου BKK. Ο Δήμος παραδέχθηκε επίσης ότι δεν μπορεί να αποκλείσει ότι τα επίπεδα αντιστάθμισης ισοδυναμούν με υπεραντιστάθμιση και ότι η έλλειψη τεκμηρίωσης σχετικά με τη βάση των τιμών που χρεώνονται είναι προβληματική. Επιπρόσθετα, ο Δήμος διατήρησε τις ανησυχίες αυτές καθ' όλη τη διάρκεια της επίσημης διαδικασίας έρευνας.
- (172) Όσον αφορά τις πληροφορίες που υπέβαλε η BKK Veilys, όπως παρουσιάζονται στο τμήμα 4.1.3, οι πληροφορίες αυτές δεν περιέχουν λεπτομέρειες σχετικά με τη βάση των τιμών που χρεώνονται. Ειδικότερα, οι πληροφορίες δεν προσδιορίζουν το άμεσο και έμμεσο κόστος που συνδέεται με τις δραστηριότητες λειτουργίας και συντήρησης, ούτε τον τρόπο με τον οποίο έχει καθοριστεί. Όσον αφορά το έμμεσο κόστος, δεν υπάρχουν πληροφορίες σχετικά με τον μηχανισμό κατανομής που εφαρμόζεται και για ποιον λόγο θεωρείται κατάλληλος. Αυτή η έλλειψη εξειδίκευσης αποτελεί ένδειξη ότι δεν τηρήθηκε ο μηχανισμός αντιστάθμισης στη συμφωνία πώλησης του 1996.

⁽¹⁷⁵⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 2003, Chronopost κατά Ufex κ.λπ., συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-83/01 P, C-93/01 P και C-94/01 P, ECLI:EU:C:2003:388, σκέψεις 36-37.

⁽¹⁷⁶⁾ Ό.π., σκέψεις 38-40.

- (173) Όσον αφορά τα στοιχεία του KOSTRA, όπως αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη (69), τα στοιχεία αυτά παρουσιάζουν το συνολικό κόστος κάθε δήμου ανά σημείο φωτισμού και ανά έτος, συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρικής ενέργειας. Τα στοιχεία δείχνουν ότι, καθ' όλη την περίοδο 2015-2019, ο Δήμος είχε το υψηλότερο καταγεγραμμένο κόστος μεταξύ των 10 μεγαλύτερων δήμων που εκπροσωπούνται.
- (174) Οι διαφορές κόστους μεταξύ των δήμων μπορεί να οφείλονται σε διάφορους παράγοντες, όπως εξηγείται στις αιτιολογικές σκέψεις (67)-(68) και (94) ανωτέρω. Ωστόσο, ούτε οι νορβηγικές αρχές ούτε η BKK Veilys προσκόμισαν στοιχεία που να τεκμηριώνουν ότι τα επίπεδα κόστους στο KOSTRA είναι δικαιολογημένα. Η BKK Veilys περιορίστηκε να υποστηρίξει ότι ιδιαίτεροι παράγοντες επηρεάζουν το κόστος στην υπόθεση Bergen, χωρίς να το τεκμηριώσει περαιτέρω.
- (175) Κατά συνέπεια, η ΕΑΕ θεωρεί ότι τα στοιχεία του KOSTRA αποτελούν ένδειξη υπεραντιστάθμισης του ομίλου BKK. Ωστόσο, τα στοιχεία δεν είναι επαρκώς λεπτομερή ώστε να συναχθεί το συμπέρασμα σε ποιον βαθμό η υπεραντιστάθμιση αφορά τη συντήρηση και τη λειτουργία [μέτρο α)] ή το κόστος κεφαλαίου [μέτρο γ)].
- (176) Με βάση τα ανωτέρω, από το σύνολο των πληροφοριών που υποβλήθηκαν προκύπτει ότι η αντιστάθμιση υπερέβη κατά πάσα πιθανότητα το επίπεδο που αντιστοιχεί στον μηχανισμό της συμφωνίας πώλησης του 1996. Αυτό αντικατοπτρίζει την παράλειψη του Δήμου να λάβει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τον εν λόγω μηχανισμό. Ως εκ τούτου, ο Δήμος δεν ενήργησε ως ιδιώτης αγοραστής.

5.4.4.2. Η αντιστάθμιση σε σχέση με την υποδομή που ανήκει στον Δήμο

- (177) Όπως περιγράφεται στα τμήματα 3.1.3, 3.1.4 και 3.1.5, ο Δήμος κατείχε και συνεχίζει να κατέχει ορισμένα σώματα οδικού φωτισμού κατά μήκος των δημοτικών οδών του. Επιπλέον, όπως αναφέρεται στο τμήμα 3.1.4, η συντήρηση και η λειτουργία της εν λόγω υποδομής που ανήκει στον Δήμο εκτελείται, με ισχύ από την 1η Απριλίου 2020, στο πλαίσιο σύμβασης για την οποία ο Δήμος είχε κινήσει διαδικασία υποβολής προσφορών.
- (178) Όπως αποδεικνύεται από την πρόσκληση υποβολής προσφορών για την εν λόγω σύμβαση, ο Δήμος ήταν ελεύθερος να προμηθευτεί τη συντήρηση και τη λειτουργία υποδομών που ανήκουν στον Δήμο από οποιονδήποτε προθυμο πάροχο και δεν δεσμευόταν από προκαθορισμένο μηχανισμό αντιστάθμισης. Ως εκ τούτου, η ΕΑΕ θα αξιολογήσει χωριστά την αντιστάθμιση που καταβλήθηκε για τις δραστηριότητες αυτές.
- (179) Οι πληροφορίες που παρουσιάζονται στο τμήμα 3.1.4 δείχνουν ότι η ανάθεση της σύμβασης με τη διαδικασία υποβολής προσφορών ακολούθησε μια ανταγωνιστική, διαφανή, αμερόληπτη και άνευ αιρέσεων διαδικασία σύμφωνα με τη νομοθεσία του ΕΟΧ για τις δημόσιες συμβάσεις. Η απόφαση περί ανάθεσης βασίστηκε στη χαμηλότερη τιμή και από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι η τιμή που επικρατούσε στην αγορά ήταν στην πραγματικότητα χαμηλότερη από την επιτευχθείσα. Με βάση τα ανωτέρω, η ΕΑΕ διαπιστώνει ότι η αντιστάθμιση που καταβλήθηκε για τη συντήρηση και τη λειτουργία στο πλαίσιο της σύμβασης που αποτέλεσε αντικείμενο διαδικασίας υποβολής προσφορών δεν παρείχε πλεονέκτημα στον όμιλο BKK ⁽¹⁷⁷⁾.
- (180) Όσον αφορά την αντιστάθμιση για δραστηριότητες που εκτελέστηκαν πριν από την 1η Απριλίου 2020, η ΕΑΕ παρατηρεί ότι, ενώ ο Δήμος θεώρησε το επίπεδο των τιμών υψηλό, δεν έλεγξε αν οι υπηρεσίες μπορούσαν να παρασχεθούν με χαμηλότερο κόστος από άλλον προμηθευτή. Αντίθετα, δέχθηκε ότι εφαρμοζόταν η ίδια τιμή ανά σώμα οδικού φωτισμού όπως και για τις υποδομές που ελέγχονται από τον όμιλο BKK. Ως εκ τούτου, η ΕΑΕ παρατηρεί ότι ο Δήμος δεν ενήργησε όπως θα ενεργούσε ένας ιδιώτης αγοραστής.
- (181) Όσον αφορά το επίπεδο της αντιστάθμισης, αυτό ήταν, όπως αναφέρθηκε, το ίδιο ανά σώμα οδικού φωτισμού με εκείνο των σωμάτων οδικού φωτισμού που ελέγχονται από τον όμιλο BKK. Όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική σκέψη (176), από το σύνολο των πληροφοριών που υποβλήθηκαν προκύπτει ότι το επίπεδο της αντιστάθμισης υπερέβη το επιτρεπόμενο από τον μηχανισμό επίπεδο βάσει του κόστους στη συμφωνία πώλησης του 1996. Αυτό υποδηλώνει επίσης ότι ο Δήμος πλήρωσε περισσότερα από όσα θα πλήρωνε εάν προμηθευόταν τις υπηρεσίες στην ανοικτή αγορά.
- (182) Από τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν δεν προκύπτει το αντίθετο. Όπως αναφέρεται στις αιτιολογικές σκέψεις (173) έως (175), τα στοιχεία του KOSTRA αποτελούν πράγματι ένδειξη υπεραντιστάθμισης του ομίλου BKK. Ωστόσο, τα στοιχεία δεν είναι επαρκώς λεπτομερή ώστε να συναχθεί το συμπέρασμα σε ποιον βαθμό η υπεραντιστάθμιση αφορά τη συντήρηση και τη λειτουργία [μέτρο α)] ή το κόστος κεφαλαίου [μέτρο γ)].

⁽¹⁷⁷⁾ Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, που αναφέρονται στην υποσημείωση 79, σημεία 89-96.

- (183) Η ΕΑΕ εξέτασε περαιτέρω το αποτέλεσμα της προσφοράς για τις υπηρεσίες που παρασχέθηκαν από την 1η Απριλίου 2020. Ωστόσο, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη (48), η σύμβαση που αποτέλεσε αντικείμενο διαδικασίας υποβολής προσφορών περιλάμβανε επίσης τα 12 000 φωτιστικά σώματα LED που εγκαταστάθηκαν στο δίκτυο ιδιοκτησίας ΒΚΚ. Συνεπώς, οι όροι που επιτεύχθηκαν στο πλαίσιο της σύμβασης που αποτέλεσε αντικείμενο διαδικασίας υποβολής προσφορών δεν ισοδυναμούν με ουσιαστικό δείκτη σύγκρισης όσον αφορά τις τιμές που χρεώνονται προηγουμένως για τα δημοτικά σώματα οδικού φωτισμού.
- (184) Κατά συνέπεια, η ΕΑΕ πρέπει να καταλήξει σε συμπέρασμα με βάση τις υπόλοιπες διαθέσιμες πληροφορίες. Όπως αναφέρεται στις αιτιολογικές σκέψεις (180)-(182), από το σύνολο αυτών των πληροφοριών προκύπτει ότι ο όμιλος ΒΚΚ έχει λάβει υπεραντιστάθμιση και σε σχέση με τα σώματα οδικού φωτισμού που ανήκουν στον Δήμο.

5.4.4.3. Συμπέρασμα

- (185) Με βάση την ανωτέρω αξιολόγηση, η ΕΑΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο όμιλος ΒΚΚ έλαβε υπεραντιστάθμιση για τη συντήρηση και τη λειτουργία των σωμάτων οδικού φωτισμού κατά μήκος των δημοτικών οδών στο Bergen. Όσον αφορά τα σώματα οδικού φωτισμού που ανήκουν στον όμιλο ΒΚΚ, η εν λόγω υπεραντιστάθμιση συνεχίζεται. Όσον αφορά τα σώματα οδικού φωτισμού που ανήκουν στον Δήμο, η υπεραντιστάθμιση περιορίζεται σε δραστηριότητες που εκτελούνταν έως την 1η Απριλίου 2020.
- (186) Παρότι οι πληροφορίες που υποβλήθηκαν αποδεικνύουν ότι χορηγήθηκε πλεονέκτημα, δεν παρέχουν στην ΕΑΕ τη δυνατότητα να προσδιορίσει το ύψος του. Αυτό αντικατοπτρίζεται στην εντολή ανάκτησης που παρατίθεται στο τμήμα 10 κατωτέρω.

5.4.5. Μέτρο β) — χρηματοδότηση για 12 000 φωτιστικά σώματα LED

- (187) Όπως προκύπτει από τις πληροφορίες που παρουσιάζονται στα τμήματα 3.4 και 4.1.4 ανωτέρω, ο Δήμος προμηθεύτηκε τα φωτιστικά σώματα LED από εξωτερικό προμηθευτή. Η κυριότητά τους δεν μεταβιβάστηκε ούτε πρόκειται να μεταβιβαστεί στον όμιλο ΒΚΚ. Κατά συνέπεια, δεν προέκυψε η χορήγηση κανενός πλεονεκτήματος από τη μη διατήρηση της κυριότητας των φωτιστικών σωμάτων LED από τον Δήμο.
- (188) Οι νορβηγικές αρχές και η ΒΚΚ Veilys διευκρίνισαν περαιτέρω ότι η αγορά των φωτιστικών σωμάτων LED ισοδυναμούσε με έκτακτη αναβάθμιση την οποία η ΒΚΚ Veilys δεν ήταν υποχρεωμένη να πραγματοποιήσει. Σ' αυτό το πλαίσιο, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι δεν χορηγήθηκε πλεονέκτημα από το γεγονός ότι ο Δήμος απάλλαξε την ΒΚΚ Veilys από επιβαρύνσεις που θα έπρεπε να είχε επωμιστεί σύμφωνα με τους όρους της/των σύμβασης/-σεων.
- (189) Όσον αφορά τη λειτουργία και τη συντήρηση των φωτιστικών σωμάτων LED, τα καθήκοντα αυτά περιλαμβάνονταν στη χωριστή σύμβαση παροχής υπηρεσιών που είχε αποτελέσει αντικείμενο διαδικασίας υποβολής προσφορών. Η αντιστάθμιση βάσει της εν λόγω σύμβασης, για τους λόγους που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη (179), δεν παρείχε πλεονέκτημα στον όμιλο ΒΚΚ.
- (190) Με βάση τα ανωτέρω, η ΕΑΕ διαπιστώνει ότι η χρηματοδότηση των 12 000 φωτιστικών σωμάτων LED [μέτρο β)] δεν παρείχε από μόνη της πλεονέκτημα σε εταιρείες του ομίλου ΒΚΚ. Ωστόσο, για τους λόγους που αναφέρονται στις αιτιολογικές σκέψεις (191) και (192) κατωτέρω, η ΕΑΕ υπογραμμίζει ότι είναι αναγκαίο να λαμβάνεται υπόψη η εγκατάσταση των φωτιστικών σωμάτων LED κατά τον καθορισμό του επιπέδου υπεραντιστάθμισης στο πλαίσιο των μέτρων α) και γ).
- (191) Στον βαθμό που η εν λόγω εγκατάσταση έχει μειώσει το κόστος λειτουργίας και συντήρησης, χωρίς αυτό να οδηγεί σε μείωση της αντιστάθμισης σύμφωνα με τον μηχανισμό που βασίζεται στο κόστος της συμφωνίας πώλησης του 1996, αυτό θα ισοδυναμούσε με υπεραντιστάθμιση βάσει του μέτρου α). Η ΕΑΕ επισημαίνει εν προκειμένω ότι, ενώ η σύμβαση που αποτέλεσε αντικείμενο διαδικασίας υποβολής προσφορών περιλαμβάνει τη λειτουργία και τη συντήρηση των φωτιστικών σωμάτων LED, φαίνεται ότι ο όμιλος ΒΚΚ εξακολουθεί να λαμβάνει αντιστάθμιση, βάσει της σύμβασης που περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη (45), για τη συντήρηση και τη λειτουργία της υποδομής στην οποία έχουν εγκατασταθεί τα εν λόγω φωτιστικά σώματα. Επιπλέον, φαίνεται ότι το επίπεδο της αντιστάθμισης παρέμεινε το ίδιο με εκείνο που ίσχυε όταν η σύμβαση περιλάμβανε και τα φωτιστικά σώματα που αντικαταστάθηκαν με τα φωτιστικά σώματα LED ⁽¹⁷⁸⁾.

⁽¹⁷⁸⁾ Στην επιστολή της 12ης Απριλίου 2021, η οποία κατατέθηκε ως έγγραφο αριθ. 1194249, οι νορβηγικές αρχές ανέφεραν στη σελίδα 11 ότι «οι όροι και οι προϋποθέσεις της συμφωνίας λειτουργίας και συντήρησης μεταξύ του δήμου του Bergen και της Veilys AS δεν έχουν [...] αλλάξει λόγω της εγκατάστασης των φωτιστικών σωμάτων LED».

- (192) Όσον αφορά το μέτρο γ), κατά τον καθορισμό του ορθού ύψους της αντιστάθμισης βάσει της ρύθμισης απόδοσης στη συμφωνία πώλησης του 1996, είναι αναγκαίο να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι ο Δήμος έχει στην κυριότητά του τα φωτιστικά σώματα LED. Δεδομένου ότι τα φωτιστικά σώματα LED ανήκουν στον Δήμο, δεν μπορούν να συμπεριληφθούν στην κεφαλαιακή βάση που υπόκειται σε αντιστάθμιση. Επιπρόσθετα, οποιαδήποτε εναπομένονσα αξία των φωτιστικών σωμάτων που αντικαταστάθηκαν με τα φωτιστικά σώματα LED θα έπρεπε να είχε αφαιρεθεί απ' αυτήν την κεφαλαιακή βάση.

5.4.6. Μέτρο γ) — η αντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου

5.4.6.1. Εισαγωγή

- (193) Όπως εξηγείται στο τμήμα 3.1.2, η αντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου αποτελεί το δεύτερο στοιχείο του μηχανισμού που θεσπίστηκε στη συμφωνία πώλησης του 1996. Όπως αναφέρεται περαιτέρω στο τμήμα 3.5, το κόστος κεφαλαίου που σχετίζεται με την υποδομή είναι ένα από τα διάφορα στοιχεία κόστους που είναι ενσωματωμένα στην παροχή οδικού φωτισμού. Ως εκ τούτου, εάν ο Δήμος είχε την υποδομή στην κυριότητά του, θα είχε επωμιστεί εξ αρχής το εν λόγω κόστος κεφαλαίου. Αντίθετα, όταν ο οδικός φωτισμός παράγεται με τη χρήση υποδομής που ανήκει σε άλλη νομική οντότητα, το κόστος κεφαλαίου καλύπτεται από την εν λόγω οντότητα. Με βάση αυτές τις νέες πληροφορίες, η ΕΑΕ θεωρεί ότι είναι σύμφωνο με τη συνήθη πρακτική για την αντιστάθμιση του ιδιοκτήτη της υποδομής για το κόστος κεφαλαίου.
- (194) Σύμφωνα με τον μηχανισμό της συμφωνίας πώλησης του 1996, ο όμιλος BKK δικαιούται κόστος κεφαλαίου για το δεσμευμένο κεφάλαιο ίσο με τον συντελεστή απόδοσης που καθορίζεται από τη NVE για τη ρυθμιζόμενη υποδομή του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας. Παρομοίως με την αντιστάθμιση για τη συντήρηση και τη λειτουργία των σωμάτων οδικού φωτισμού ιδιοκτησίας της BKK, η ΕΑΕ διαπιστώνει ότι εάν αυτό το στοιχείο του μηχανισμού αντιστάθμισης είχε σχεδιαστεί κατά τρόπο που, κατά τον χρόνο σύναψης της συμφωνίας πώλησης, περιόριζε τη μελλοντική αμοιβή σε τιμές της αγοράς, η αντιστάθμιση που υπολογίστηκε στη συνέχεια σύμφωνα μ' αυτό δεν συνιστά πλεονέκτημα ⁽¹⁷⁹⁾.
- (195) Σύμφωνα με την απόφαση Chronopost, όπως εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη (166), το κριτήριο για την εκτίμηση του κόστους κεφαλαίου είναι αν η απόδοση υπερβαίνει την επαρκή απόδοση του κεφαλαίου που έχει επενδυθεί. Επομένως, τα ερωτήματα που πρέπει να εκτιμηθούν είναι, πρώτον, αν η ρύθμιση που περιλαμβάνεται στη συμφωνία πώλησης του 1996 επιτρέπει επαρκή, και όχι υπερβολική, απόδοση. Εάν το ερώτημα αυτό απαντηθεί καταφατικά, πρέπει να εξεταστεί, δεύτερον, αν τα επίπεδα αντιστάθμισης τήρησαν τον εν λόγω περιορισμό.
- (196) Η ρύθμιση της απόδοσης του κεφαλαίου στη συμφωνία πώλησης του 1996 αποτελείται από δύο στοιχεία: i) το επιτόκιο· και ii) την κεφαλαιακή βάση στην οποία εφαρμόζεται ο συντελεστής. Το ποσό που προκύπτει αντιπροσωπεύει το κόστος ευκαιρίας του κεφαλαίου και καλύπτει τόσο το κόστος της χρηματοδότησης με ίδια κεφάλαια όσο και το κόστος του χρέους.
- (197) Εισαγωγικά, η ΕΑΕ επισημαίνει ότι η έννοια του κόστους ευκαιρίας του κεφαλαίου είναι κοινώς αποδεκτή και σύμφωνη με το κριτήριο της επαρκούς απόδοσης του κεφαλαίου που έχει επενδυθεί. Ως εκ τούτου, η ΕΑΕ θα προβεί σε αξιολόγηση των δύο στοιχείων της ρύθμισης (του επιτοκίου και της κεφαλαιακής βάσης).

5.4.6.2. Το επιτόκιο

- (198) Όπως αναφέρθηκε στο τμήμα 3.1.1, τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας αποτελούν φυσικά μονοπώλια και υπόκεινται σε ειδική τομεακή ρύθμιση στη Νορβηγία. Σύμφωνα με το καθεστώς αυτό, η NVE καθορίζει το επιτόκιο αναφοράς της έτσι ώστε να επιτρέπει στους ιδιοκτήτες υποδομών μια εύλογη απόδοση των επενδύσεων ⁽¹⁸⁰⁾.

⁽¹⁷⁹⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη (163) ανωτέρω με παραπομπές στη νομολογία.

⁽¹⁸⁰⁾ Ενημερωτικό δελτίο NVE αριθ. 3/2021, τελευταία επικαιροποίηση στις 14 Δεκεμβρίου 2021. Κατά τον χρόνο έκδοσης της παρούσας απόφασης, το ενημερωτικό δελτίο ήταν διαθέσιμο στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/968a7fea-1dde-4094-836a-6ad8ef9aef7c/202119109/3425690>.

- (199) Η NVE εκτιμά το επιτόκιο σε ετήσια βάση χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία του μέσου σταθμισμένου κόστους κεφαλαίου (στο εξής: ΜΣΚΚ). Οι παράμετροι εισόδου για την εκτίμηση του ΜΣΚΚ της NVE περιλαμβάνουν διάφορους παράγοντες που σχετίζονται με την αγορά και αφορούν ειδικά τον κλάδο δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας. Σ' αυτές περιλαμβάνονται, ειδικότερα, ο συντελεστής βήτα ιδίων κεφαλαίων, τα ασφαλιστρα πιστωτικής προστασίας κλάδου και η βέλτιστη κεφαλαιακή διάρθρωση. Το επιτόκιο αναφοράς κυμαίνεται μεταξύ 5-7 % την τελευταία δεκαετία ⁽¹⁸¹⁾.
- (200) Σύμφωνα με τη NVE, οι λειτουργίες του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας χαρακτηρίζονται από σταθερά και προβλέψιμα έσοδα και γενικά θεωρούνται χαμηλού κινδύνου. Ως εκ τούτου, η παράμετρος του συντελεστή βήτα ιδίων κεφαλαίων στο ΜΣΚΚ εκτιμάται με τη χρήση εισηγμένων εταιρειών με ρυθμιζόμενες ροές εσόδων, π.χ. διαφόρων παρόχων δικτύων κοινής ωφέλειας ⁽¹⁸²⁾.
- (201) Η έννοια του κόστους ευκαιρίας του κεφαλαίου συνάδει, όπως προαναφέρθηκε, με το κριτήριο ότι η τιμή που χρεώνεται θα πρέπει να επιτρέπει επαρκή απόδοση του κεφαλαίου που έχει επενδυθεί. Επιπλέον, η έννοια του ΜΣΚΚ αποτελεί τυποποιημένη μέθοδο για την εκτίμηση του εν λόγω κόστους.
- (202) Το κατάλληλο ΜΣΚΚ για τις υπηρεσίες που αξιολογήθηκαν στην προκειμένη περίπτωση θα πρέπει, ωστόσο, να αντικατοπτρίζει το κόστος ευκαιρίας της επένδυσης σε υποδομές οδικού φωτισμού. Ως εκ τούτου, το κατάλληλο ΜΣΚΚ θα πρέπει να αντικατοπτρίζει τον κίνδυνο που ενέχει η εν λόγω δραστηριότητα.
- (203) Όπως συμβαίνει και με τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, η εν λόγω υποδομή οδικού φωτισμού ισοδυναμεί με φυσικό μονοπώλιο σημαντικής διάρκειας. Λόγω της σταθερής ζήτησης για οδικό φωτισμό εκ μέρους του Δήμου, ο κίνδυνος για τις διακυμάνσεις των εσόδων είναι χαμηλός. Επιπρόσθετα, δεδομένου ότι ο Δήμος πληρώνει για την ηλεκτρική ενέργεια, το κόστος αναμένεται επίσης να είναι σταθερό.
- (204) Οι παράγοντες αυτοί δείχνουν ότι η χρήση του επιτοκίου αναφοράς της NVE αντιπροσώπευε δεόντως την απαιτούμενη απόδοση της αγοράς για τις λειτουργίες υποδομών οδικού φωτισμού. Η ΕΑΕ δεν έχει λάβει καμία πληροφορία που να υποδεικνύει το αντίθετο.
- (205) Σ' αυτήν τη βάση, η ΕΑΕ θεωρεί ότι η διάταξη σχετικά με τη χρήση του επιτοκίου αναφοράς της NVE ήταν ανάλογη με το επαρκές επίπεδο απόδοσης και, ως εκ τούτου, σύμφωνη με την απόφαση Chronopost. Παρ' όλα αυτά, όπως καθίσταται σαφές από την κατωτέρω αξιολόγηση σχετικά με την κεφαλαιακή βάση, οι υποβληθείσες πληροφορίες δεν αποδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο υπολογίστηκε στην πράξη η αντιστάθμιση.

5.4.6.3. Η κεφαλαιακή βάση

- (206) Η συμφωνία πώλησης του 1996 δεν προσδιορίζει τη μεθοδολογία που πρέπει να εφαρμόζεται για τον καθορισμό του δεσμευμένου κεφαλαίου που αποτελεί την κεφαλαιακή βάση. Ωστόσο, από τη διατύπωσή της δεν προκύπτει ότι ο όμιλος ΒΚ δικαιούται υπερβολικά μεγάλη απόδοση υπό τη μορφή μονοπωλιακών προσόδων. Αντίθετα, το κόστος συν οι μηχανισμοί, όπως αυτοί που περιλαμβάνονται στη συμφωνία πώλησης, χρησιμοποιούνται συνήθως σε ρυθμιζόμενους τομείς για να διασφαλιστεί ότι το επίπεδο αντιστάθμισης είναι επαρκές. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΑΕ θεωρεί ότι η διάταξη που ορίζει ότι το επιτόκιο αναφοράς της NVE εφαρμόζεται στο δεσμευμένο κεφάλαιο, συνεπάγεται ότι η κεφαλαιακή βάση καθορίζεται με κατάλληλο τρόπο που θα εξασφαλίζει επαρκές επίπεδο απόδοσης. Κατά συνέπεια, το στοιχείο αυτό είναι επίσης ανάλογο με την απόφαση Chronopost.
- (207) Ωστόσο, όσον αφορά το ζήτημα του τρόπου εφαρμογής του μηχανισμού, οι υποβληθείσες πληροφορίες δεν προσδιορίζουν τον τρόπο υπολογισμού του επιλέξιμου κόστους κεφαλαίου. Οι νορβηγικές αρχές δεν ήταν σε θέση να παράσχουν διευκρινίσεις και θεωρούν ότι ο έλεγχος εκ μέρους τους δυσχεραίνεται από την έλλειψη χωριστών λογαριασμών. Η ΒΚΚ Veilys έκανε απλώς γενική αναφορά στο κεφάλαιο που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή παρόμοιας υποδομής. Παρόμοια με την αντιστάθμιση για τη λειτουργία και τη συντήρηση, αυτή η έλλειψη ακρίβειας αποτελεί από μόνη της ένδειξη ότι δεν τηρήθηκε η συμφωνία πώλησης του 1996.
- (208) Πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη η χρήση του επιτοκίου αναφοράς της NVE. Δεδομένου ότι το επιτόκιο αναφοράς της NVE είναι ένα ονομαστικό επιτόκιο που περιλαμβάνει ήδη τον γενικό πληθωρισμό, η εφαρμογή του σε κεφαλαιακή βάση που καθορίζεται σύμφωνα με την προσέγγιση του κόστους αντικατάστασης θα συνεπαγόταν διπλή αντιστάθμιση του γενικού πληθωρισμού ⁽¹⁸³⁾. Σύμφωνα με τη ρύθμιση της NVE, την οποία προφανώς αντικατοπτρίζει ο μηχανισμός αντιστάθμισης, το επιτόκιο αναφοράς της NVE εφαρμόζεται κατά συνέπεια στη λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας που έχουν τεθεί σε παραγωγική χρήση, δηλαδή στην ιστορική τους αξία μείον τις αποσβέσεις ⁽¹⁸⁴⁾.

⁽¹⁸¹⁾ Ενημερωτικό δελτίο NVE αριθ. 8/2021, τελευταία επικαιροποίηση στις 14 Δεκεμβρίου 2021. Κατά τον χρόνο έκδοσης της παρούσας απόφασης, το ενημερωτικό δελτίο ήταν διαθέσιμο στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/6c8f4e29-3c0e-418c-a1b4-3d366df1bd71/202119109/3425693>.

⁽¹⁸²⁾ Ό.π.

⁽¹⁸³⁾ Ενημερωτικό δελτίο NVE αριθ. 8/2021, το οποίο αναφέρεται στην υποσημείωση 181 ανωτέρω.

⁽¹⁸⁴⁾ Ενημερωτικό δελτίο NVE αριθ. 3/2021, το οποίο αναφέρεται στην υποσημείωση 180 ανωτέρω.

- (209) Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΑΕ έλαβε υπόψη τη διαφωνία μεταξύ του Δήμου και του ομίλου ΒΚΚ. Όπως αναφέρεται στο τμήμα 3.5, φαίνεται ότι, ενώ ο Δήμος τάχθηκε υπέρ της χρήσης της λογιστικής αξίας για τον καθορισμό της κεφαλαιακής βάσης, ο όμιλος ΒΚΚ υποστήριξε τη χρήση του κόστους αντικατάστασης των περιουσιακών στοιχείων. Επιπλέον, φαίνεται ότι η διαφωνία αυτή επικράτησε καθ' όλη τη διάρκεια της σχετικής περιόδου και ότι, ως εκ τούτου, η κεφαλαιακή βάση μπορεί να καθορίστηκε κατά τρόπο που δεν συνάδει με τη ρύθμιση της επαρκούς απόδοσης στον μηχανισμό αντιστάθμισης της συμφωνίας πώλησης του 1996.
- (210) Τέλος, τα στοιχεία του ΚΟΣΤΡΑ, όπως παρουσιάζονται στην αιτιολογική σκέψη (69), δείχνουν ότι καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 2015-2019, ο Δήμος είχε το υψηλότερο καταγεγραμμένο κόστος για τον οδικό φωτισμό μεταξύ των 10 μεγαλύτερων δήμων που εκπροσωπούνταν. Μολονότι τα στοιχεία δεν είναι επαρκώς λεπτομερή για να εξαχθεί το συμπέρασμα σε ποιον βαθμό το καταγεγραμμένο κόστος αφορά τη συντήρηση και τη λειτουργία [μέτρο α)] ή το κόστος κεφαλαίου [μέτρο γ)], αυτό αποτελεί ένδειξη ότι ο όμιλος ΒΚΚ έλαβε αντιστάθμιση που υπερβαίνει το επαρκές επίπεδο απόδοσης.
- (211) Από το σύνολο των πληροφοριών που υποβλήθηκαν προκύπτει επομένως ότι η αντιστάθμιση υπερέβη κατά πάσα πιθανότητα το επαρκές επίπεδο απόδοσης που επιτρέπει η συμφωνία πώλησης του 1996. Κατά τον ίδιο τρόπο όπως και σε σχέση με την αντιστάθμιση για τη συντήρηση και τη λειτουργία [μέτρο α)], αυτό αντικατοπτρίζει την παράλειψη του Δήμου να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει τη συμμόρφωση με τον μηχανισμό αντιστάθμισης. Ως εκ τούτου, ο Δήμος δεν ενήργησε ως ιδιώτης αγοραστής.

5.4.6.4. Συμπέρασμα

- (212) Με βάση την ανωτέρω αξιολόγηση, η ΕΑΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο όμιλος ΒΚΚ έλαβε υπεραντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου όσον αφορά τον οδικό φωτισμό του κατά μήκος των δημοτικών οδών στο Bergen.
- (213) Παρότι οι πληροφορίες που υποβλήθηκαν αποδεικνύουν ότι χορηγήθηκε πλεονέκτημα, δεν παρέχουν στην ΕΑΕ τη δυνατότητα να προσδιορίσει το ύψος του. Αυτό αντικατοπτρίζεται στην εντολή ανάκτησης που παρατίθεται στο τμήμα 10 κατωτέρω.

5.5. ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ

- (214) Για να συνιστούν κρατική ενίσχυση βάσει του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, τα μέτρα πρέπει να έχουν επιλεκτικό χαρακτήρα, ευνοώντας «ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους κλάδους παραγωγής».
- (215) Τα μέτρα αφορούν εταιρείες του ομίλου ΒΚΚ. Ως εκ τούτου, έχουν επιλεκτικό χαρακτήρα.

5.6. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ

5.6.1. Το νομικό κριτήριο

- (216) Ένα πλεονέκτημα που χορηγείται σε επιχείρηση συνιστά κρατική ενίσχυση βάσει του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ μόνο εάν αυτό «νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής» και μόνο κατά το μέτρο που «επηρεάζει τις [...] συναλλαγές» μεταξύ των κρατών του ΕΟΧ. Για να πληρούνται τα κριτήρια αυτά, δεν είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ότι υπάρχει πράγματι στρέβλωση του ανταγωνισμού και ότι η ενίσχυση έχει πραγματικές επιπτώσεις στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών του ΕΟΧ. Αρκεί να εξεταστεί αν η ενίσχυση δύναται να νοθεύσει τον ανταγωνισμό και να επηρεάσει το εμπόριο ⁽¹⁸⁵⁾.
- (217) Όσον αφορά την προϋπόθεση σχετικά με τη νόθευση του ανταγωνισμού, στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης επισημαίνεται ότι η νόθευση αυτή μπορεί να αποκλειστεί μόνον εάν πληρούνται σωρευτικά ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες είναι οι ακόλουθες: α) ότι μια υπηρεσία υπόκειται σε νόμιμο μονοπώλιο (που συστάθηκε σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ)· β) ότι το νόμιμο μονοπώλιο δεν αποκλείει μόνο τον ανταγωνισμό στην αγορά, αλλά και για την αγορά· γ) ότι η υπηρεσία δεν βρίσκεται σε ανταγωνισμό με άλλες υπηρεσίες· και δ) ότι εάν ο πάροχος υπηρεσιών δραστηριοποιείται σε μια άλλη αγορά ανοικτή στον ανταγωνισμό, η διεπίδωξη μπορεί να αποκλειστεί ⁽¹⁸⁶⁾.

⁽¹⁸⁵⁾ 185 Απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Ιουλίου 2019, Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) κατά Azienda Napoletana Mobilità SpA, C-659/17, ECLI:EU:C:2019:633, σκέψη 29 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία.

⁽¹⁸⁶⁾ Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, που αναφέρονται στην υποσημείωση 79, σημείο 188.

- (218) Στην πρόσφατη νομολογία του, το Δικαστήριο παρέπεμψε στην αντίστοιχη παράγραφο της αντίστοιχης ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης ⁽¹⁸⁷⁾. Όσον αφορά την προϋπόθεση β), το εν λόγω Δικαστήριο υπογράμμισε ότι δεν αρκεί η παροχή υπηρεσιών να υπόκειται σε νόμιμο μονοπώλιο. Επιπλέον, το νόμιμο μονοπώλιο πρέπει να αποκλείει κάθε πιθανό ανταγωνιστή από το να καταστεί ο αποκλειστικός πάροχος υπηρεσιών ⁽¹⁸⁸⁾.
- (219) Όσον αφορά τον όρο σχετικά με τον επηρεασμό του εμπορίου, μια τέτοια επίπτωση υφίσταται όταν η ενίσχυση ενισχύει τη θέση μιας ανταγωνιστικής επιχείρησης στο εμπόριο μεταξύ των κρατών του ΕΟΧ. Ωστόσο, δεν είναι απαραίτητο ο δικαιούχος να συμμετέχει σ' αυτές τις εμπορικές συναλλαγές. Όταν ένα κράτος του ΕΟΧ χορηγεί ενίσχυση σε μια επιχείρηση, η εσωτερική της δραστηριότητα μπορεί να διατηρηθεί ή να αυξηθεί, ώστε να μειωθούν οι δυνατότητες διείσδυσης στην αγορά για τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε άλλα κράτη του ΕΟΧ. Κατά συνέπεια, ο τοπικός ή περιφερειακός χαρακτήρας των υπηρεσιών δεν αρκεί για να αποκλειστεί ότι η ενίσχυση είναι ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών του ΕΟΧ ⁽¹⁸⁹⁾.

5.6.2. Εφαρμογή του νομικού κριτηρίου στην υπό εξέταση υπόθεση

- (220) Ούτε οι νορβηγικές αρχές ούτε η BKK Veilys ισχυρίστηκαν ότι οι αντισταθμιζόμενες δραστηριότητες πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο νομίμως συσταθέντος μονοπωλίου. Ως εκ τούτου, η νόθευση του ανταγωνισμού δεν μπορεί να αποκλειστεί βάσει των σωρευτικών προϋποθέσεων των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, οι οποίες επαναλαμβάνονται στην αιτιολογική σκέψη (217) ανωτέρω.
- (221) Οι αντισταθμιζόμενες δραστηριότητες περιλαμβάνουν επίσης τη λειτουργία και τη συντήρηση του οδικού φωτισμού. Όταν ο Δήμος διεξήγαγε διαγωνισμό για τις υπηρεσίες αυτές, έλαβε προσφορές από πολλές διαφορετικές επιχειρήσεις. Υπήρξαν επίσης πολλαπλές υποθέσεις ενώπιον της ΚΟΦΑ σχετικά με συμβάσεις του εν λόγω αντικείμενου, οι οποίες αποτέλεσαν ή θα έπρεπε να είχαν αποτελέσει αντικείμενο διαδικασιών υποβολής προσφορών σε επίπεδο ΕΟΧ, οι οποίες δημοσιοποιήθηκαν στη βάση δεδομένων TED ⁽¹⁹⁰⁾. Κατά συνέπεια, η ΕΑΕ παρατηρεί ότι υπάρχουν καθιερωμένες αγορές στη Νορβηγία για υπηρεσίες σχετικές με τη λειτουργία και τη συντήρηση οδικού φωτισμού. Επιπλέον, οι αγορές αυτές περιλαμβάνουν συμβάσεις που μπορεί να παρουσιάζουν ενδιαφέρον για ολόκληρο τον ΕΟΧ.
- (222) Όπως εκτέθηκε στην αιτιολογική σκέψη (54), οι εταιρείες του ομίλου BKK δραστηριοποιούνται επιπλέον σε διάφορες άλλες αγορές. Παρά ταύτα, οι νορβηγικές αρχές δεν είναι σε θέση να αποκλείσουν το ενδεχόμενο διεπίδοσης των άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων.
- (223) Με βάση τα ανωτέρω, η ΕΑΕ είναι πεπεισμένη ότι τα πλεονεκτήματα που παρέχονται στον όμιλο BKK είναι ικανά να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό επιτρέποντάς του να διατηρήσει ή να ενισχύσει την παρουσία του στις αγορές.
- (224) Δεδομένου ότι οι τοπικές αρχές στη Νορβηγία συνάπτουν τακτικά συμβάσεις για τη συντήρηση και τη λειτουργία οδικού φωτισμού μέσω διαδικασίας υποβολής προσφορών σε επίπεδο ΕΟΧ, είναι επίσης ρεαλιστικό ότι οι επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε άλλα κράτη του ΕΟΧ θα εξέταζαν το ενδεχόμενο αύξησης της παρουσίας τους στη Νορβηγία όσον αφορά τις δραστηριότητες αυτές. Τα πλεονεκτήματα που παρέχονται στον όμιλο BKK μπορεί, ωστόσο, να του επιτρέψουν να διατηρήσει ή να επεκτείνει τις δραστηριότητές του σε βάρος των εν λόγω ανταγωνιστών. Στον βαθμό που έχει λάβει χώρα διεπίδοση, το ίδιο είναι πιθανό να ισχύει και για τις οικονομικές δραστηριότητες σε άλλες αγορές που είναι ανοικτές στον ανταγωνισμό.
- (225) Σ' αυτήν τη βάση, η ΕΑΕ θεωρεί ότι η υπεραντιστάθμιση είναι ικανή επίσης να επηρεάσει το εμπόριο.

⁽¹⁸⁷⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ C 262 της 19.7.2016, σ. 1).

⁽¹⁸⁸⁾ ¹⁸⁸ Απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Δεκεμβρίου 2019, Arriva Italia Srl κ.λπ. κατά Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti, C-385/18, ECLI:EU:C:2019:1121, σκέψεις 57-58.

⁽¹⁸⁹⁾ INPS, βλ. επ. υποσημείωση 185, σκέψεις 30-31 και η παρατεθείσα νομολογία.

⁽¹⁹⁰⁾ Υποθέσεις 2021/1439, 2021/367 και 2015/71, που αναφέρονται στην υποσημείωση 148.

5.6.3. Συμπέρασμα

- (226) Με βάση τις ανωτέρω εκτιμήσεις, η ΕΑΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η υπεραντισταθμική είναι ικανή να νοθεύσει τον ανταγωνισμό και να επηρεάσει το εμπόριο.

5.7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- (227) Όπως προκύπτει από τις ανωτέρω εκτιμήσεις, η ΕΑΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η υπεραντισταθμική για τη συντήρηση και τη λειτουργία [μέτρο α)] και το κόστος κεφαλαίου [μέτρο γ)] συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

6. ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ Ή ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

- (228) Το μέρος II άρθρο 1 στοιχείο δ) του πρωτοκόλλου 3 ορίζει ως «καθεστώς ενισχύσεων» «[...]κάθε πράξη βάσει της οποίας, χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω μέτρα εκτέλεσης, μπορούν να χορηγούνται μεμονωμένες ενισχύσεις σε επιχειρήσεις οι οποίες ορίζονται στην πράξη κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο και κάθε πράξη βάσει της οποίας μπορεί να χορηγείται ενίσχυση μη συνδεδεμένη με συγκεκριμένο σχέδιο σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις για αόριστο χρονικό διάστημα και/ή για απροσδιόριστο ποσό». Ο όρος «μεμονωμένη ενίσχυση» ορίζεται στο στοιχείο ε) του ίδιου άρθρου ως την «[...] ενίσχυση που δεν χορηγείται με βάση καθεστώς ενισχύσεων ή η οποία χορηγείται με βάση καθεστώς ενισχύσεων αλλά πρέπει να κοινοποιηθεί».
- (229) Όσον αφορά την ενίσχυση που χορηγήθηκε για τις υποδομές που ελέγχονται από τον όμιλο ΒΚΚ, περιλαμβάνει, όπως αναφέρεται στα τμήματα 5.4.4.1 και 5.4.6 ποσά που υπερβαίνουν την επιτρεπόμενη αντιστάθμιση βάσει του μηχανισμού που προβλέπεται στο άρθρο 7 στοιχείο γ) της συμφωνίας πώλησης του 1996. Ούτε οι νορβηγικές αρχές ούτε η ΒΚΚ Veilys εντόπισαν προϋπάρχουσα πράξη που να επιτρέπει την εν λόγω υπεραντισταθμική.
- (230) Ομοίως, όσον αφορά την ενίσχυση για τη συντήρηση και τη λειτουργία της υποδομής που ανήκει στον Δήμο, όπως προσδιορίζεται στο τμήμα 5.4.4.2, οι νορβηγικές αρχές και η ΒΚΚ Veilys δεν ισχυρίστηκαν ότι η εν λόγω αντιστάθμιση χορηγήθηκε βάσει πράξης όπως ορίζεται στο μέρος II άρθρο 1 στοιχείο δ) του πρωτοκόλλου 3. Σύμφωνα με τα ανωτέρω, οι πληροφορίες που υποβλήθηκαν κατά τη διάρκεια της επίσημης διαδικασίας έρευνας δεν περιέχουν καμία ένδειξη ότι η ενίσχυση χορηγήθηκε βάσει μιας τέτοιας πράξης.
- (231) Στη βάση αυτή, η ΕΑΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η εν λόγω ενίσχυση είναι μεμονωμένη ενίσχυση, όπως ορίζεται στο μέρος II άρθρο 1 στοιχείο ε) του πρωτοκόλλου 3.

7. ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

- (232) Σύμφωνα με το άρθρο 1 σημείο 3 του πρωτοκόλλου 3 «[η] Εποπτεύουσα Αρχή ΕΖΕΣ ενημερώνεται εγκαίρως για τα σχέδια που αποβλέπουν στο να θεσπίσουν ή να τροποποιήσουν τις ενισχύσεις, ώστε να δύναται να υποβάλει τις παρατηρήσεις της. [...] Το ενδιαφερόμενο κράτος δεν δύναται να εφαρμόσει τα σχεδιαζόμενα μέτρα πριν η διαδικασία αυτή καταλήξει σε τελική απόφαση».
- (233) Η ΕΑΕ ενημερώθηκε για πρώτη φορά για την ενίσχυση που είχε ήδη χορηγηθεί μέσω της καταγγελίας. Ως εκ τούτου, η ενίσχυση είναι παράνομη κατά την έννοια του μέρους II άρθρο 1 στοιχείο στ) του πρωτοκόλλου 3.

8. ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ

- (234) Από το άρθρο 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ προκύπτει ότι, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά, τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης είναι ασυμβίβαστα με τη λειτουργία της συμφωνίας. Οι νορβηγικές αρχές δεν προέβαλαν κανένα επιχειρήματα ότι τα εν λόγω μέτρα συνιστούν συμβίβασιμη ενίσχυση.
- (235) Η παρέκκλιση βάσει του άρθρου 61 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ δεν μπορεί να εφαρμοστεί, δεδομένου ότι η ενίσχυση δεν προωθεί κανέναν από τους στόχους που απαριθμούνται στην εν λόγω διάταξη. Για τον ίδιο λόγο, το άρθρο 61 παράγραφος 3 στοιχείο α) και το άρθρο 61 παράγραφος 3 στοιχείο β) της συμφωνίας για τον ΕΟΧ δεν εφαρμόζονται στην προκειμένη περίπτωση.

- (236) Όσον αφορά το άρθρο 61 παράγραφος 3 στοιχείο γ), η ΕΑΕ επισημαίνει ότι τα μέτρα ενίσχυσης συνεπάγονται υπεραντιστάθμιση που υπερβαίνει το επίπεδο της αντιστάθμισης που είναι αναγκαίο για την άσκηση των σχετικών οικονομικών δραστηριοτήτων. Από την πάγια νομολογία προκύπτει ότι οι ενισχύσεις που βελτιώνουν την οικονομική κατάσταση του δικαιούχου, χωρίς να είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 61 παράγραφος 3, δεν μπορούν να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με τη συμφωνία για τον ΕΟΧ ⁽¹⁹¹⁾. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι η υπεραντιστάθμιση δεν ήταν αναγκαία για την άσκηση των εν λόγω οικονομικών δραστηριοτήτων, είναι ασυμβίβαστη με το άρθρο 61 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.
- (237) Όσον αφορά την παρέκκλιση του άρθρου 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, η ΕΑΕ παρατηρεί, όπως αναφέρεται στο τμήμα 5.4.2.2, ότι οι εταιρείες του ομίλου ΒΚΚ δεν ήταν ούτε να είναι επιφορτισμένες με την εκπλήρωση υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας όσον αφορά τις εν λόγω υπηρεσίες. Δεδομένου ότι η αντιστάθμιση δεν χορηγείται σε επιχείρηση η οποία έχει επιφορτιστεί με την υποχρέωση παροχής ΥΓΟΣ, δεν εφαρμόζεται η παρέκκλιση του άρθρου 59 παράγραφος 2.
- (238) Με βάση τις εκτιμήσεις αυτές, η ΕΑΕ καταλήγει στο διαπίστωσε ότι η υπεραντιστάθμιση για τη συντήρηση και τη λειτουργία [μέτρο α)] και το κόστος κεφαλαίου [μέτρο γ)] δεν μπορεί να κηρυχτεί συμβατή με τη λειτουργία της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

- (239) Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, η ΕΑΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η υπεραντιστάθμιση για τη συντήρηση και τη λειτουργία [μέτρο α)] καθώς και το κόστος κεφαλαίου [μέτρο γ)], η οποία καταβλήθηκε σε επιχειρήσεις του ομίλου ΒΚΚ, όσον αφορά σώματα οδικού φωτισμού κατά μήκος των δημοτικών οδών εντός του Δήμου, συνιστά παράνομη κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με τη λειτουργία της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.
- (240) Η υπεραντιστάθμιση για τη συντήρηση και τη λειτουργία [μέτρο α)] αφορά, πρώτον, την υποδομή οδικού φωτισμού που ελέγχεται από τον όμιλο ΒΚΚ ⁽¹⁹²⁾. Όσον αφορά την εν λόγω υποδομή, η υπεραντιστάθμιση περιλαμβάνει τα στοιχεία εκείνα που υπερβαίνουν τις δαπάνες που είναι επιλέξιμες για αντιστάθμιση βάσει του μηχανισμού του άρθρου 7 στοιχείο γ) της σύμβασης πώλησης του 1996.
- (241) Δεύτερον, η υπεραντιστάθμιση για τη συντήρηση και τη λειτουργία [μέτρο α)] αφορά υπηρεσίες που αφορούν την υποδομή οδικού φωτισμού που ανήκει στον Δήμο. Για τις υπηρεσίες αυτές, η υπεραντιστάθμιση ισούται με τα ποσά που υπερβαίνουν την αγοραία τιμή που θα μπορούσε να είχε επιτευχθεί στην ελεύθερη αγορά.
- (242) Η διαπίστωσε παράνομης και ασυμβίβαστης υπεραντιστάθμισης για τη συντήρηση και τη λειτουργία [μέτρο α)] περιορίζεται στην περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2016. Όσον αφορά την υποδομή οδικού φωτισμού που ελέγχεται από τον όμιλο ΒΚΚ, η υπεραντιστάθμιση συνεχίζεται. Όσον αφορά την υποδομή οδικού φωτισμού που ανήκει στον Δήμο, περιλαμβάνει δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν έως την 1η Απριλίου 2020.
- (243) Όσον αφορά την αντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου [μέτρο γ)], η παράνομη και ασυμβίβαστη κρατική ενίσχυση είναι η εν λόγω αντιστάθμιση που υπερβαίνει το επαρκές επίπεδο απόδοσης που επιτρέπει ο μηχανισμός του άρθρου 7 στοιχείο γ) της συμφωνίας πώλησης του 1996. Δεδομένου ότι η διαπίστωσε αυτή δεν περιορίζεται στην περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2016, περιλαμβάνει το σύνολο της υπεραντιστάθμισης που χορηγήθηκε εντός της προθεσμίας παραγραφής των 10 ετών ⁽¹⁹³⁾. Η προθεσμία παραγραφής διακόπηκε όταν η ΕΑΕ διαβίβασε την καταγγελία στις νορβηγικές αρχές και τις κάλεσε να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, με επιστολή της 1ης Ιουνίου 2017 ⁽¹⁹⁴⁾.

⁽¹⁹¹⁾ Βλέπε σχετικά την απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Απριλίου 2008, Nuova Agricast Srl κατά Ministero delle Attività Produttive, C-390/06, ECLI:EU:C:2008:224, σκέψη 68 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία.

⁽¹⁹²⁾ Με βάση τις υποβληθείσες πληροφορίες, η ESA θεωρεί ότι τα εν λόγω σώματα οδικού φωτισμού ανήκουν επί του παρόντος στη Veilys AS.

⁽¹⁹³⁾ Μέρος II άρθρο 15 του πρωτοκόλλου 3. Βλέπε, επίσης, απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 2005, Scott SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, C-276/03, EU:C:2005:590.

⁽¹⁹⁴⁾ Έγγραφο αριθ. 858239.

10. ΑΝΑΚΤΗΣΗ

- (244) Το Δικαστήριο ΕΖΕΣ έχει αποφανθεί ότι η υποχρέωση κατάργησης ασυμβίβαστων ενισχύσεων αποσκοπεί στην αποκατάσταση της προηγούμενης κατάστασης ⁽¹⁹⁵⁾. Ο σκοπός αυτός επιτυγχάνεται όταν ο δικαιούχος αποδώσει τα ποσά που χορηγήθηκαν με τη μορφή παράνομης και ασυμβίβαστης ενίσχυσης, χάνοντας έτσι το πλεονέκτημα που απολάμβανε σε σχέση με τους ανταγωνιστές του ⁽¹⁹⁶⁾. Επιπλέον, από την πάγια νομολογία προκύπτει ότι, όταν διατάσσεται η ανάκτηση ενίσχυσης που κηρύχθηκε ασυμβίβαστη με τη λειτουργία της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, η ΕΑΕ δεν υποχρεούται να καθορίσει το ακριβές ποσό της ενίσχυσης που πρέπει να ανακτηθεί ⁽¹⁹⁷⁾.
- (245) Το μέρος II του πρωτοκόλλου 3 περιέχει λεπτομερείς κανόνες σχετικά με την ανάκτηση. Σύμφωνα με τη νομολογία, το άρθρο 14 παράγραφος 1 προβλέπει την υποχρέωση της ΕΑΕ να διατάσσει την ανάκτηση παράνομης και ασυμβίβαστης ενίσχυσης, εκτός εάν αυτό αντίκειται σε γενική αρχή του δικαίου. Προβλέπει επίσης ότι το οικείο κράτος λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση της παράνομης ενίσχυσης η οποία έχει διαπιστωθεί ότι είναι ασυμβίβαστη.
- (246) Σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 2, η ανακτήσιμη ενίσχυση περιλαμβάνει τους τόκους που υπολογίζονται από την ημερομηνία κατά την οποία η ενίσχυση τέθηκε στη διάθεση του δικαιούχου ως την ημερομηνία της ανάκτησής της. Όπως ορίζεται στο άρθρο 14 παράγραφος 3, η ανάκτηση πραγματοποιείται περαιτέρω χωρίς καθυστέρηση και σύμφωνα με τις εφαρμοστέες διαδικασίες του εθνικού δικαίου. Οι εν λόγω εθνικές διαδικασίες πρέπει να επιτρέπουν την άμεση και αποτελεσματική εκτέλεση της απόφασης ανάκτησης.
- (247) Πρόσθετες εκτελεστικές διατάξεις σχετικά με την ανάκτηση περιλαμβάνονται στην απόφαση αριθ. 195/04/COL της 14ης Ιουλίου 2004 ⁽¹⁹⁸⁾. Η ΕΑΕ εξέδωσε επίσης κατευθυντήριες γραμμές για την ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων ενισχύσεων ⁽¹⁹⁹⁾.
- (248) Με βάση την ανωτέρω αξιολόγηση και σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις σχετικά με την ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων ενισχύσεων, η ΕΑΕ εξέδωσε την παρούσα απόφαση.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η υπεραντισταθμίση για τη συντήρηση και τη λειτουργία [μέτρο α)] καθώς και το κόστος κεφαλαίου [μέτρο γ)], η οποία καταβάλλεται σε επιχειρήσεις του ομίλου ΒΚΚ, όσον αφορά σώματα οδικού φωτισμού κατά μήκος των δημοτικών οδών εντός του Δήμου, συνιστά παράνομη κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με τη λειτουργία της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

⁽¹⁹⁵⁾ Πριγκιπάτο του Λιχτενστάιν κ.λπ., βλ. υποσημείωση 128, σκέψη 142· απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΖΕΣ της 8ης Οκτωβρίου 2012 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις E-10/11 και E-11/11, *Hurtigruten ASA* κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, Συλλογή της νομολογίας του δικαστηρίου της ΕΖΕΣ 2012, σ. 758, σκέψη 286.

⁽¹⁹⁶⁾ ¹⁹⁶ Απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιουνίου 1999, Βέλγιο κατά Επιτροπής, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, σκέψεις 64-65· βλ. επίσης συνεκδικασθείσες υποθέσεις E-5/04, E-6/04 και E-7/04 *Fesil and Finnjord*, PIL κ.λπ. και Νορβηγία κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, Συλλογή της Νομολογίας του δικαστηρίου της ΕΖΕΣ 2005, σ. 121, σκέψη 178. απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Μαρτίου 2002, Ιταλία κατά Επιτροπής, C-310/99, ECLI:EU:C:2002:143, σκέψη 98.

⁽¹⁹⁷⁾ Βλ. τις κατευθυντήριες γραμμές για την ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων κρατικών ενισχύσεων, που αναφέρονται στην υποσημείωση 199 κατωτέρω, στη σκέψη 36 με παραπομπές στην απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Οκτωβρίου 2000, Ισπανία κατά Επιτροπής, C-480/98, ECLI:EU:C:2000:559, σκέψη 25, και στην απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Φεβρουαρίου 1988, *Kwekerij Gebroeders van der Kooy BV* κ.λπ. κατά Επιτροπής, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-67/85, C-68/85 και C-70/85, EU:C:1988:38. Βλ. επίσης την απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 2014, *Mediaset SpA* κατά Ministero dello Sviluppo economico, C-69/13, ECLI:EU:C:2014:71, σκέψη 21 με παραπομπές στη νομολογία.

⁽¹⁹⁸⁾ ¹⁹⁸ Απόφαση αριθ. 195/04/COL της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, της 14ης Ιουλίου 2004, για τις διατάξεις εφαρμογής που αναφέρονται στο μέρος II άρθρο 27 του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας μεταξύ των κρατών της ΕΖΕΣ για την ίδρυση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου (EE L 139 της 25.5.2006, σ. 37) και συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 26/2006 της 25.5.2006, σ. 1, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση αριθ. 789/08/COL της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, της 17ης Δεκεμβρίου 2008, για την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 195/04/COL για τις διατάξεις εφαρμογής που αναφέρονται στο άρθρο 27 του μέρους II του Πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας μεταξύ των κρατών ΕΖΕΣ για την ίδρυση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, σχετικά με τα τυποποιημένα έντυπα κοινοποίησης ενισχύσεων (EE L 340 της 22.12.2010, σ. 1) και συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 72/2010 της 22.12.2010, σ. 1.

⁽¹⁹⁹⁾ ¹⁹⁹ Απόφαση της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ αριθ. 788/08/COL, της 17ης Δεκεμβρίου 2008, για την τροποποίηση, για εξηκοστή έβδομη φορά, των διαδικαστικών και ουσιαστικών κανόνων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων με την καθιέρωση ενός νέου κεφαλαίου σχετικά με την ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων κρατικών ενισχύσεων (EE L 105 της 21.4.2011, σ. 32) και συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 23/2011 της 21.4.2011, σ. 1. Οι κατευθυντήριες γραμμές ανταποκρίνονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Για μια αποτελεσματική εφαρμογή των αποφάσεων της Επιτροπής με τις οποίες τα κράτη μέλη διατάσσονται να ανακτήσουν παράνομες και ασυμβίβαστες κρατικές ενισχύσεις» (EE C 272 της 15.11.2007, σ. 4).

Άρθρο 2

Η υπεραντιστάθμιση για τη συντήρηση και τη λειτουργία [μέτρο α)] αφορά, πρώτον, την υποδομή οδικού φωτισμού που ελέγχεται από τον όμιλο ΒΚΚ. Όσον αφορά την εν λόγω υποδομή, η υπεραντιστάθμιση περιλαμβάνει τα στοιχεία εκείνα που υπερβαίνουν τις δαπάνες που είναι επιλέξιμες για αντιστάθμιση βάσει του μηχανισμού του άρθρου 7 στοιχείο γ) της σύμβασης πώλησης του 1996.

Δεύτερον, η υπεραντιστάθμιση για τη συντήρηση και τη λειτουργία [μέτρο α)] αφορά υπηρεσίες που αφορούν την υποδομή οδικού φωτισμού που ανήκει στον Δήμο. Για τις υπηρεσίες αυτές, η υπεραντιστάθμιση ισούται με τα ποσά που υπερβαίνουν την αγοραία τιμή που θα μπορούσε να είχε επιτευχθεί στην ελεύθερη αγορά.

Άρθρο 3

Η υπεραντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου [μέτρο γ)] περιλαμβάνει την αντιστάθμιση που υπερβαίνει το επαρκές επίπεδο απόδοσης που επιτρέπει ο μηχανισμός του άρθρου 7 στοιχείο γ) της συμφωνίας πώλησης του 1996.

Άρθρο 4

Όσον αφορά την αποζημίωση για συντήρηση και λειτουργία [μέτρο α)], η διαπίστωση παράνομης και ασυμβίβαστης υπεραντιστάθμισης περιορίζεται στην περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2016. Όσον αφορά την υποδομή οδικού φωτισμού που ελέγχεται από τον όμιλο ΒΚΚ, η εν λόγω υπεραντιστάθμιση συνεχίζεται. Όσον αφορά την υποδομή οδικού φωτισμού που ανήκει στον Δήμο, η υπεραντιστάθμιση περιλαμβάνει δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν έως την 1η Απριλίου 2020.

Άρθρο 5

Όσον αφορά την αντιστάθμιση για το κόστος κεφαλαίου [μέτρο γ)], η ενίσχυση που κρίθηκε παράνομη και ασυμβίβαστη περιλαμβάνει το σύνολο της υπεραντιστάθμισης που χορηγήθηκε εντός της 10ετούς προθεσμίας παραγραφής του μέρους II άρθρου 15 του πρωτοκόλλου 3. Η εν λόγω προθεσμία παραγραφής διακόπηκε όταν η ΕΑΕ διαβίβασε την καταγγελία στις νορβηγικές αρχές και τις κάλεσε να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, με επιστολή της 1ης Ιουνίου 2017.

Άρθρο 6

Οι νορβηγικές αρχές λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση των παράνομων και ασυμβίβαστων ενισχύσεων που αναφέρονται στα άρθρα 1, 2, 3, 4 και 5.

Η προς ανάκτηση ενίσχυση περιλαμβάνει τους τόκους και τους ανατοκισμούς που υπολογίζονται από την ημερομηνία κατά την οποία η ενίσχυση είχε τεθεί στη διάθεση του δικαιούχου ως την ημερομηνία της ανάκτησής της. Οι τόκοι υπολογίζονται βάσει του άρθρου 9 της απόφασης αριθ. 195/04/COL της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ, όπως τροποποιήθηκε

Άρθρο 7

Η ανάκτηση θα λάβει χώρα χωρίς καθυστέρηση και σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο της Νορβηγίας, υπό τον όρο ότι αυτές επιτρέπουν την άμεση και αποτελεσματική εκτέλεση της παρούσας απόφασης.

Οι νορβηγικές αρχές πρέπει να εξασφαλίσουν την ανάκτηση της ενίσχυσης εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 8

Οι νορβηγικές αρχές υποβάλλουν στην ΕΑΕ εντός προθεσμίας δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης τις ακόλουθες πληροφορίες:

1. το συνολικό ποσό (κεφάλαιο και τόκοι ανάκτησης) που πρέπει να ανακτηθεί·

2. τις ημερομηνίες κατά τις οποίες τα προς ανάκτηση ποσά τέθηκαν στη διάθεση των οικείων εταιρειών του ομίλου BKK·
3. έκθεση σχετικά με την πρόοδο που σημειώθηκε και τα μέτρα που ελήφθησαν για τη συμμόρφωση με την παρούσα απόφαση.

Άρθρο 9

Σε περίπτωση που οι νορβηγικές αρχές αντιμετωπίσουν σοβαρές δυσκολίες που τις εμποδίζουν να τηρήσουν μία από τις προθεσμίες που ορίζονται στα άρθρα 7 και 8, πρέπει να ενημερώσουν την ΕΑΕ για τις δυσκολίες αυτές. Υπό την προϋπόθεση ότι οι νορβηγικές αρχές έχουν υποβάλει κατάλληλη αιτιολόγηση, η ΕΑΕ μπορεί να παρατείνει τις προθεσμίες σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας.

Άρθρο 10

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο της Νορβηγίας.

Για την Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ,

Arne RØKSUND
Πρόεδρος
Αρμόδιο μέλος του Σώματος

Stefan BARRIGA
Μέλος του Σώματος

Árni Páll ÁRNASON
Μέλος του Σώματος

Melro-Menie JOSÉPHIDÈS
Προσυπογράφουσα ως
Διευθύντρια Νομικών και Εκτελεστικών Υποθέσεων